

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ja vanhempien osallisuus

Kehittämistyö Kittilän kunnan sesonkiluonteisessa varhaiskasvatuksessa

Kati Hakala

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kansalais- ja aluelähtöinen kehittäminen
Sosionomi (ylempi AMK)

2018

Sosiaalialan kansalais- ja aluelähtöinen kehittäminen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (Ylempi AMK)

Tekijä(t)	Kati Hakala	Vuosi	2018
Ohjaaja(t)	Susanna Helavirta & Voitto Kuosmanen		
Toimeksiantaja	Kittilän kunta		
Työn nimi	Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ja vanhempien osallisuus – Kehittämistyö Kittilän kunnan sesonkiluonteisessa varhaiskasvatuksessa		
Sivu- ja liitemäärä	65 + 3		

Tämän opinnäytetyönä toteutettavan työelämän kehittämistehtävä sijoittuu Kittilän kunnan varhaiskasvatukseen, jossa selvitettiin huoltajien kokemuksia yhteistyöstä ja osallisuudesta lapsensa varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena oli saada selville huoltajien näkemyksiä aiheesta ja pohtia näihin näkemyksiin Kittilän varhaiskasvatuksen työntekijöiden kesken kehittämisenäkökulmia. Kehittämistehtävä muotoutui koko prosessin ajan ja osoittautui tarpeelliseksi kehittämisaiheeksi, sillä Kittilässä varhaiskasvatus on erityislaatuista paikkakunnan sesonkiluonteisuuden vuoksi, mikä tuo omat haasteensa osallisuuteen ja yhteistyöhön.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään vanhempien osallisuutta valtakunnallisen ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman näkökulmasta, osallisuutta päiväkotikontekstissa, perheen asiantuntijuutta, sekä kasvatusyhteistyötä.

Aineisto kerättiin keväällä 2018 vanhemmille lähetetyllä Webropol-kyselyllä. Kysymykset kartoittivat vanhempien mielipiteitä yhteistyöstä ja osallisuudesta lapsensa varhaiskasvatuksessa eri teemojen avulla. Kittilän varhaiskasvatuksen työntekijät pohtivat kehittämis ehdotuksia vanhemmilta saatujen vastausten perusteella syksyllä 2018 kehittämisillassa. Tutkimusmenetelmänä käytin tapaus-tutkimusta sekä hyödynsin Bikva-arviointimenetelmää.

Tulosten perusteella vanhemmat kaipaavat tiedonsaannin kehittämistä, jotta sujuva yhteistyö ja osallisuus mahdollistuisivat. Vanhemman näkökulmasta osallisuuden mahdollisuudet ovat epäselviä, eivätkä he tiedä millaisia keinoja heillä on olla osana lapsensa varhaiskasvatusta. Vanhemmat olivat pääosin halukkaita ja kiinnostuneita tietämään enemmän varhaiskasvatuksen sisällöstä. Kehittämis-kohtia huomattiin olevan useampi, joista tärkeimmiksi työntekijät nostivat tiedonsaannin, tutustumis- ja siirtymätilanteet ja koko kunnan varhaiskasvatuksen käytäntöjen kehittämisen yhtenäisemmäksi.

Author(s)	Kati Hakala	Year	2018
Supervisor(s)	Susanna Helavirta & Voitto Kuosmanen		
Commissioned by	Kittilä municipality		
Subject of thesis	Co-operation with parents and their participation – Development project in seasonal early childhood education in the municipality of Kittilä		
Number of pages	65 + 3		

This thesis is a development project in the municipality of Kittilä early childhood education, figuring out how parents feel about co-operation and participation in their children's early childhood education. The aim was to clarify parents' opinions of the topic and consider these opinions and possible development aspects with the employees of early childhood education. This development project was molded during the process, and it turned out an important topic to develop. Kittilä's early childhood education is specific because of the seasonal nature of work, which makes a challenge for participation and co-operation.

The theoretical framework discusses parental participation in national and local plan of early childhood education, participation in the context of the day care centre family as an expert, and educational co-operation.

The material was collected in spring 2018 with a Webropol-survey sent for the parents. The questions mapped the parents' opinions on how they feel about participation and co-operation in early childhood education with different kinds of themes. The employees of early childhood education considered suggestions for development based on these answers in autumn 2018. As a research method I used case study and utilized Bikva-evaluation method.

The results show that parents look for improvement in how they receive information from the day care centre, that fluent co-operation and participation would be possible. As parental view, possibilities to be participate in early childhood education are unclear. Mostly parents do want to know more of the contents of early childhood education. In this thesis developing points showed to be several, but employees though that the main developing points are receiving information for parents, situations when the family first gets acquainted with the day care centre or the child moves to another group and developing the policy of early childhood education more consistent in the whole municipality of Kittilä.

Key words   Early childhood education, co-operation, participation, parents

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET	4
2.1	Toimintaympäristönä Kittilän varhaiskasvatus	4
2.2	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja eteneminen	9
2.3	Eettiset valinnat	12
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	14
3.1	Tapaustutkimus	14
3.2	Bikva- malli	15
3.3	Sähköinen kysely.....	17
4	TEORIAOSUUS.....	19
4.1	Vanhempien osallisuus valtakunnallisessa ja paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa.....	19
4.2	Osallisuus päiväkotikontekstissa	21
4.3	Perhe asiantuntijana	24
4.4	Kasvatusyhteistyö.....	25
5	TULOKSET	27
5.1	Vastaajien taustatiedot	27
5.2	Yhteistyön tarkastelua osallisuuden vahvistajana.....	29
5.3	Vanhempien osallisuus päivähoitoon vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksien näkökulmasta.....	36
5.4	Tiedollinen osallisuus.....	45
5.5	Kyselystä heränneet ajatukset.....	49
6	TYÖNTEKIJÖIDEN KEHITTÄMISILTA.....	52
6.1	Kehittämisisillan kulku	52
6.2	Toiminnallinen osuus	52
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	56
7.1	Johtopäätökset	56
7.2	Pohdinta	59

LÄHTEET	61
LIITTEET	65

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Varhaiskasvatuksen lapsimäärän kasvu Sirkassa ja koko kunnassa yhden vuoden aikana. (Koululautakunta pöytäkirja 2018/118§).....	7
Taulukko 2. Lapsen päivähoiton aloituksen nykyiset järjestelyt (N:78)	29
Taulukko 3. Vanhempien toiveet lapsen aloittaessa päivähoiton (N:13)	30
Taulukko 4. Nykyinen yhteistyö kodin ja päivähoiton välillä(N:78)	32
Taulukko 5. Siirtymätilanteen järjestelyt (N:34)	34
Taulukko 6. Vanhempien toiveet siirtymätilanteiden järjestämisestä (N:20)	35
Taulukko 7. Vanhempien kokemukset osallistumisesta päivähoiton arkeen (N:36).....	39
Taulukko 8. Kyllä ja ei vastaukset teemoiteltuna.....	42
Taulukko 9. Kokemukset tuodessa lasta päivähoitoon (N:75)	45
Taulukko 10. Kokemukset hakiessa lasta päivähoitosta (N:76)	46
Taulukko 11. Vanhempien toiveet koskien tiedonsiirtoa (N:16)	47
Taulukko 12. Vastaajien kyselystä heränneitä ajatuksia (N:8)	49
Taulukko 13. Millaisia ajatuksia kysely herätti työntekijöiden keskuudessa	53
Taulukko 14. Työntekijöiden kehittämissuhteet.....	54

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Kokopäivähoidossa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa olleet lapset 31.12, kunnan kustantamat palvelut, Kittilä. (Sotkanet)	5
Kuvio 2. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain heinäkuussa 2017 (Lappi työllisyyskatsaus 2017, ELY keskus).	6
Kuvio 3. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain maaliskuussa 2017 (Lappi työllisyyskatsaus 2017, ELY keskus).	7
Kuvio 4. kehittämistehtävän eteneminen.	11
Kuvio 5. Bikva-arvioinnin mukainen tasoposessi. (Toikko & Rantanen 2009, 68).	16
Kuvio 6. Mukaelma Shierin osallisuuden portaista.....	23
Kuvio 7. Kyselyyn vastaajat (N:78)	27
Kuvio 8. Vastaajien lasten määrä päivähoitossa tällä hetkellä (N:78).....	28
Kuvio 9. Vastaajien lasten päivähoitomuoto (N:78).....	28

Kuvio 10. Nykyinen yhteistyötapa kodin ja päivähoiton välillä lisää vanhemman halua osallistua lapsen päivähoiton arkeen (N:78)	33
Kuvio 11. Vastanneiden vanhempien lasten osuus, joilla lapsi on siirtynyt ryhmästä toiseen (N:78).....	33
Kuvio 12. Tämänhetkiset kokemukset vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksista päivähoiton arkeen (N:76)	37
Kuvio 13. Tämänhetkinen osallistuminen päivähoiton arkeen (N:77).....	38
Kuvio 14. Vanhempien vaikutusmahdollisuudet varhaiskasvatuskeskusteluihin (N:76).....	41
Kuvio 15. Halu vaikuttaa ja osallistua päivähoiton arjen suunnitteluun (N:77) .	42
Kuvio 16. Kuinka vanhemmat saavat tällä hetkellä tietoa päivähoidosta (N:78)	46
Kuvio 17. Millä tavoin vanhemmat haluaisivat saada tietoa (N:78)	47
Kuvio 18. Vanhempien kokemus, helpottaako nykyinen tiedonvaihtotapa osallistumista päivähoiton arkeen (N:78)	49

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyönä tehtävässä kehittämistyössä lähdin selvittämään Kittilän kunnan varhaiskasvatuksen vanhempien kokemuksia yhteistyöstä ja osallisuudesta lapsensa varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön tekeminen tästä aiheesta ei ollut minulle heti täysin selvä, vaan se muotoutui ja työstyti eteenpäin pikkuhiljaa. Tarkastelin aihetta sen pohjalta, mitä valtakunnalliseen ja paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja osallisuudesta, kuinka osallisuus määritellään, mitä perheen asiantuntijuudella ja kasvatusyhteistyöllä tarkoitetaan. Kittilän varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017) osallisuus on nostettu yhdeksi tärkeäksi arvoksi lähinnä lapsen osallisuuden näkökulmasta. Halusin kuitenkin lähteä tarkastelemaan vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa omasta mielenkiinnostani, sillä koen sen olevan vähemmän tarkasteltu aihe. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma (2016) kehottaa kehittämään osallisuutta edistäviä rakenteita ja toimintatapoja, jossa huoltajien, lasten ja henkilöstön näkemykset, mielipiteet ja aloitteet ovat arvostettuja. Myös varhaiskasvatustuki haastaa kehittämään varhaiskasvatuksen kumppanuus- yhteistyö- ja osallisuuskäytäntöjä, jossa keskeisintä on vanhempien osallisuus (Karila 2016, 41). Osallisuutta vahvistaa mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin (Opetushallitus 2016, 30).

Olen itse ollut varhaiskasvatustyössä nyt kuusi vuotta. Yhteistyö sekä vanhempien osallisuuskysymys on aina ollut jossain muodossa läsnä, sillä Kittilän kunnassa varhaiskasvatus on erityislaatuista työn sesonkiluonteisuuden vuoksi. Koen, että minulle tarjoutui tämän opinnäytetyön puitteissa ainutlaatuinen mahdollisuus tarkastella, kuinka voimme kehittää vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön ja osallisuuden kysymyksiä laajan kunnan useissa eri varhaiskasvatyksiköissä. Halusin tarkastella aihetta ensin vanhempien näkökulmasta kysymällä aiheesta vanhemmilta itseltään. Kysyin muun muassa, millä tavoin vanhemmat kokevat tällä hetkellä olevansa osana varhaiskasvatusta, onko heillä riittävät tiedot osallisuuden mahdollisuuksista, ja millä tavoin he haluaisivat olla osana varhaiskasvatusta. Vanhemmat vastasivat kysymyksiin Webropol- kyselyllä, jonka jälkeen vastauksia tarkasteltiin työyhteisössä ja pohdittiin, kuinka voimme Kittilän varhaiskasvatuksessa kehittää vanhempien osallisuutta ja yhteistyötä.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET

2.1 Toimintaympäristönä Kittilän varhaiskasvatus

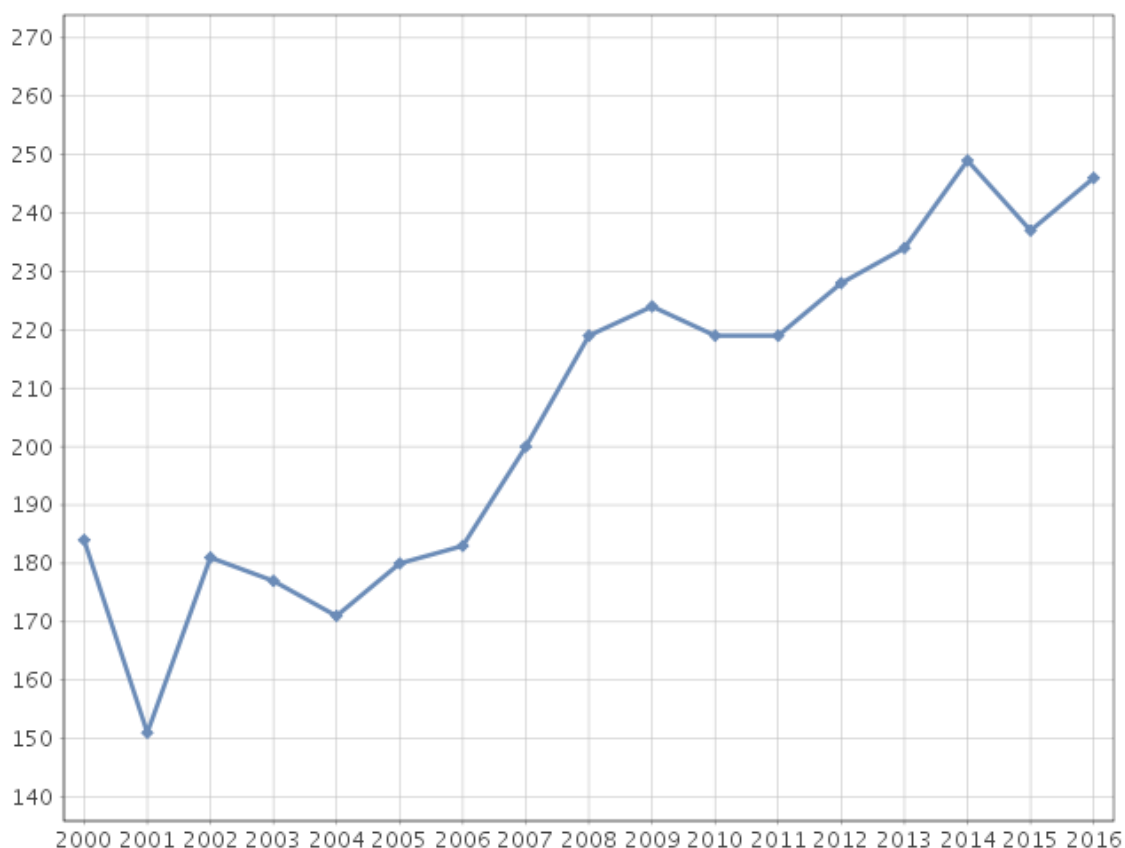
Opinnäytetyöni toteutettiin Kittilän kunnan varhaiskasvatusorganisaatioissa. Esitelen Kittilän varhaiskasvatusta, jotta lukija saa selkeämmän kuvan tutkimusjoukosta ja sen rakenteesta.

Kittilä on Pohjois-Suomessa sijaitseva laaja 8 263,9 km² kunta, jossa päiväkoteja on yhteensä viisi, jotka sijaitsevat Kittilässä, Sirkassa, ja Raattamassa. Kittilässä on kaksi päiväkotia, päiväkotia Muksula ja vuorohoidon yksikkö Pikkumettä, jonka tiloissa toimii myös kaksi esiopetusryhmää. Sirkassa Sirkkan päiväkotia on jaettu kahteen eri yksikköön Oravanpesään, jossa toteutetaan vuorohoitoa ja Mäntymajaan, jossa on päivähoitoa. Sirkkan koululla on kaksi esiopetuksen ryhmää. Perhepäivähoitajia on tällä hetkellä kuusi Kittilän kirkonkylällä, ja ryhmäperhepäiväkoteja on kaksi, jotka sijaitsevat Kaukosessa ja Alakylässä. Raattama sijaitsee Kittilän kunnan pohjoisosassa ja siellä on yksi Suomen pienimpiä päiväkoteja. Eteläisin päivähoito sijaitsee Alakylässä ja pohjoisin Raattaman kylässä, ja näiden päiväkotien välimatka on 122 kilometriä. (Varhaiskasvatus Kittilä 2017.) Syksyllä 2017 on myös avattu yksi päivähoito-ryhmä Kittilään, Tassulan ryhmä. Ryhmästä ei löydy erillistä mainintaa Kittilän kunnan sivuilta, mutta koululautakunnan pöytäkirjasta tulee ilmi sen olemassaolo. Päiväkotia avattiin, sillä varhaiskasvatuksessa on ollut tarve lisätiloille. Sirkassa on toiminut myös Oravanpesän jumppasalissa väliaikaisesti Haapalinnan ryhmä syksystä 2017 kevään 2018 loppuun. Haapalinnan ryhmä perustettiin myös varhaiskasvatuksen lisätilojen tarpeeseen. (Koululautakunta pöytäkirja, 2018/§111; §104.) Haapalinnaryhmä loppui kesällä 2018, kun Könkään kylän (Sirkasta noin kahdeksan kilometriä pohjoiseen) vanhaa koulua remontoitiin päiväkodille sopivaksi tilaksi. Könkään päiväkotia Tiittarit avasi ovensa 1.9.2018 (Metsärinta 2018).

Kittilässä sijaitsee Euroopan suurin kultakaivos Agnico Eagle sekä Suomen suurin vapaa-ajan keskus Levi. Viime vuosikymmeninä Kittilä on kasvanut ja kehittynyt nopeasti elinvoimaiseksi ja kansainväliseksi Lapin kunnaksi. (Varhaiskasvatus Kittilä 2017.) Matkailu ja kaivosala ovat tuoneet kuntaan lisää työllisyyttä, uusia kuntalaisia ja perheitä. Työn perässä Kittilään muuttavilla perheillä ei välttämättä ole Kittilässä lainkaan tukiverkostoa, mikä näkyy muun muassa päivähoito- ja neuvolapalveluiden kasvavana tarpeena. Vanhemmuuden tukemiseen ja

ennaltaehkäisevään työhön on panostettu Kittilässä lasten ja nuorten hyvinvoinnissa. (Kittilän lasten ja nuorten hyvinvointi suunnitelma 2012-2016, 4.) Kasvun myötä päivähoitopaikkojen tarve, etenkin vuorohoidon tarve on lisääntynyt. Maantieteellisesti laajana, kasvavana ja kansainvälisesti kehittyvänä kuntana Kittilässä päivähoitomuodot ovat erityislaatuista. Asiat, jotka toimivat eteläpään ryhmäperhepäiväkodissa Alakylässä, eivät välttämättä toimi pohjoispäässä Raattaman päiväkodissa. (Kittilän varhaiskasvatussuunnitelma, 2012.)

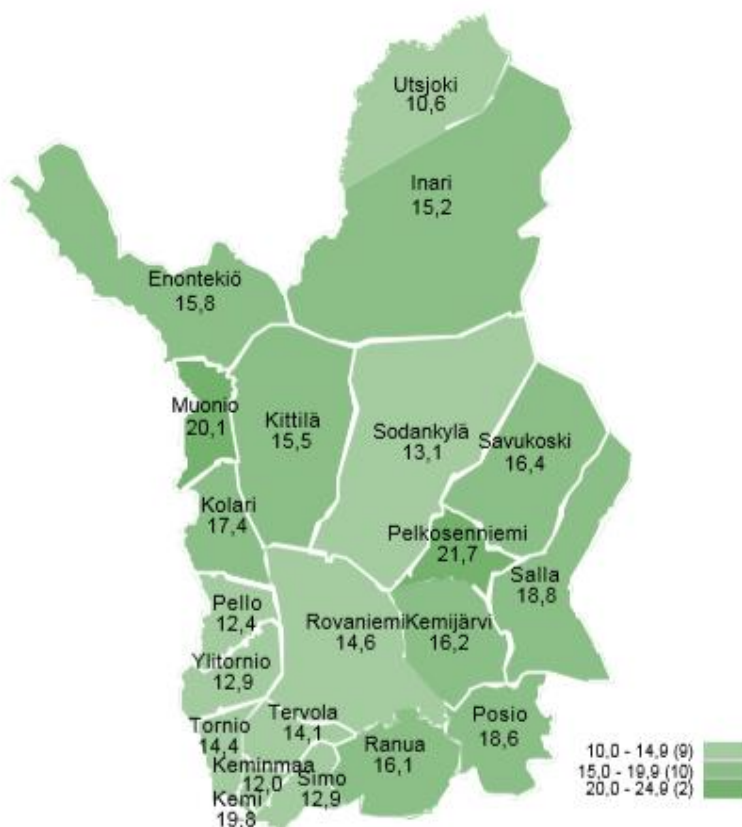
Kuviosta 1. ilmenee päivähoitotarpeen selkeä kasvu Kittilässä vuosien 2000-2016 välillä. Kittilässä päivähoitotilanne ja täyttöprosentti on tällä hetkellä seurannassa, sillä päivähoitopaikkojen tarve on suuri. Keväällä 2018 vapaita päivähoitopaikkoja oli tarjolla ainoastaan Kittilässä Muksulan päiväkodissa, muualla kunnan päiväkodeissa oli täyttä. (Koululautakunta pöytäkirja 2018/§112.)

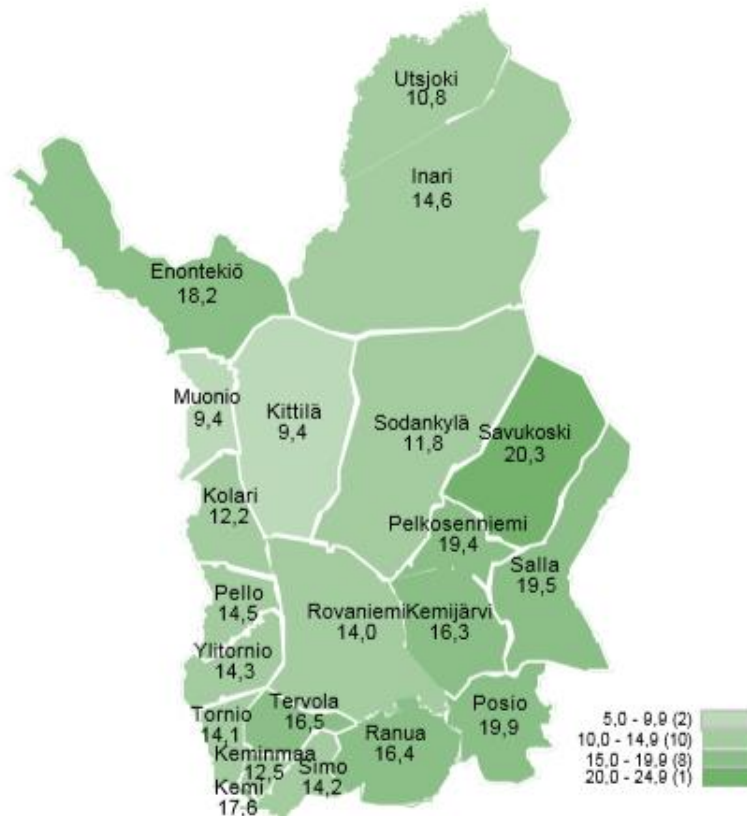
Kuvio 1. Kokopäivähoitossa päiväkodeissa ja perhepäivähoitossa olleet lapset 31.12, kunnan kustantamat palvelut, Kittilä. (Sotkanet)

Kun verrataan työttömien työnhakijoiden tilastoja heinäkuulta ja maaliskuulta 2017 (Kuviot 2 ja 3), on havaittavissa selkeä ero. Maaliskuussa 2017 työttömien työnhakijoiden osuus Kittilässä on ollut 9,4 %, kun taas heinäkuussa työttömien

työnhakijoiden osuus on kasvanut lukuun 15,5 %. Työttömyysprosentti on selkeästi alhaisempi maaliskuussa, joka on vapaa-ajankeskuksen sesonkiaikaa, ja töitä on enemmän tarjolla. Heinäkuussa taas työttömyysprosentti on korkeampi, sillä se on vapaa-ajankeskuksessa hiljaisinta aikaa. Kittilän kunnassa työn kausiluonteisuus on arkipäivää, mikä koskee myös varhaiskasvatusta.

Kuvio 2. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain heinäkuussa 2017 (Lappi työllisyyskatsaus 2017, ELY keskus).

Kuvio 3. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain maaliskuussa 2017 (Lappi työllisyyskatsaus 2017, ELY keskus).

Lapsimäärän kasvu Kittilässä on listattu koululautakunnan pöytäkirjaan (Taulukko 1), ja siihen on poimittu lukemia eri vuodenaikoina, jotta sesonkivaihtelu varhaiskasvatuksessa saadaan näkyväksi. Sirkkan päiväkodin kasvu on eritelty, sillä Sirkassa vaihtelu ja kasvu näkyvät sesonkityön vuoksi eniten. Suluissa olevat luvut ovat vuorohoidossa olevien lasten määrä. Taulukosta käy ilmi, että vuoden aikana päivähoitopaikkojen kasvava tarve on ollut poikkeuksellisen suuri ja arvion mukaan tarve kasvaa edelleen. (Koululautakunta pöytäkirja 2018/188§.)

Taulukko 1. Varhaiskasvatuksen lapsimäärän kasvu Sirkassa ja koko kunnassa yhden vuoden aikana. (Koululautakunta pöytäkirja 2018/118§).

SIRKAN PÄIVÄKOTI

	15.3.	31.5.	15.9.	15.12.
2017	91 (38)	71 (19)	110 (43)	124 (46)
2018	125 (51)	112 (44)	144 (56) ?	158 (59) ?
kasvu ed. vuoteen	+ 34 (+13)	+ 41 (+25)	+ 34 (+13) ?	+ 34 (+13) ?

KOKO KUNTA

	15.3.	31.5.	15.9.	15.12.
2017	287	272	290	339
2018	350	350	353?	402?
kasvu ed. vuoteen	+ 63	+ 78	+ 63 ?	+ 63 ?

(Huom! Lukemasta puuttuvat pelkästään esiopetuksessa olevat lapset.)

Kittilän viransijaisena toimiva varhaiskasvatuspäällikkö Pirjo Junttila-Vitikan mukaan sesonkiluonteisuus näkyy hyvin myös varhaiskasvatuksessa, mikä tuo Kittilän varhaiskasvatukseen oman ainutlaatuisuutensa sekä haasteet. Esimerkiksi tulevana keväänä Sirkkan varhaiskasvatukseen täytyy palkata kolme sesonkityöntekijää. (Junttila- Vitikka 2018.) Lapsimäärän kasvu varhaiskasvatuksessa voidaan suoraan yhdistää elinkeinojen kehitykseen, ja elinkeinojohtaja Katariina Palolan arvion mukaan kaivos- ja matkailutoiminnan kasvu on todennäköisesti kiihtymässä, kun kuntaan saadaan lisää asuntoja työntekijöille. Varhaiskasvatuksessa tämä tarkoittaa sitä, että lapsimäärän kasvu tulee luultavasti jatkumaan. (Koululautakunta pöytäkirja 2018/188§.)

Lapsimäärän kasvu ja työn sesonkiluonteisuus on yksi peruste opinnäytetyöni aiheen valikoitumiselle. Olosuhteiden ollessa alati muuttuvia, koen, että vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön ja osallisuuden arvioinnille ja kehittämiselle on paikkansa. Tässä yhteydessä koen tarpeelliseksi tuoda ilmi oman kokemuseräisen tietoni sesonkiluonteisen työn näkyvyydestä varhaiskasvatuksessa siitä näkökulmasta, joka minulle on työvuosieni aikana kertynyt. Olen työskennellyt Kittilän kunnassa eri päivähoidoissa nyt kuusi vuotta, työpaikat ovat sijainneet Kittilässä, Sirkassa sekä Raattamassa. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden vaihtuvuutta on työvuosieni aikana ollut eniten Sirkassa, missä työntekijät koostuvat

vakituisista ja määräaikaisista työntekijöistä. Määräaikaisista työntekijöistä osa on vaihtunut vuosittain, vaihtuvuutta on sekä lastenhoitajissa että lastentarhanopettajissa. Työntekijät eivät ole ainoa vaihtuvuutta tuova tekijä, sillä myös perheissä on vaihtuvuutta vuosittain. Matkailukeskus Levi tarjoaa paljon erilaisia työmahdollisuuksia, erityisesti talvi- ja kevätseisongin aikana, jolloin perheitä eri puolilta Suomea sekä jossain määrin myös ulkomailta muuttaa työn perässä talven ajaksi asumaan ja työskentelemään Kittilän kuntaan. Useimmat sesonkityötä tekevästä perheistä asuvat kunnassa vain talven ajan, ja matkailukeskuksen sesonkiajan hiljentyessä huhti-toukokuussa, lähtevät myös perheet. Tällaista vaihtuvuutta olen havainnut erityisesti Sirkkan päiväkodeissa, mutta osittain myös Kittilässä. Kittilän päiväkodeissa henkilökunnan ja perheiden vaihtuvuus on vähäisempää kuin Sirkassa, työn sesonkiluonteisuus näkyy enemmänkin vanhempien lisääntyvinä työkiireinä talven aikana. Työskentelin hetken aikaa myös Raattaman pienpäiväkodissa ja havaitsin samanlaista vanhempien työkiireiden lisääntymistä talven aikana, sillä vanhemmat voivat kulkea töissä esimerkiksi Sirkassa tai Muonioissa. Alakylän ja Kaukosen ryhmäperhepäiväkodeista minulla ei ole kokemusta.

2.2 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja eteneminen

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää vanhempien osallisuuden ja yhteistyön kokemuksia lapsensa varhaiskasvatuksessa Kittilän kunnan varhaiskasvatuksessa. Selvitän aihetta vanhempien näkemyksistä ja kokemuksista käsin. Kun vanhempien kokemukset ovat selvillä, ne viedään arvioitavaksi työntekijöille tarkoituksena pohtia yhteisesti kehittämisehdotuksia vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön ja vanhempien osallisuuden lisäämiseen. Työntekijöillä tarkoitan tässä yhteydessä päiväkodinjohtajia, lastentarhanopettajia, lastenhoitajia sekä avustajia.

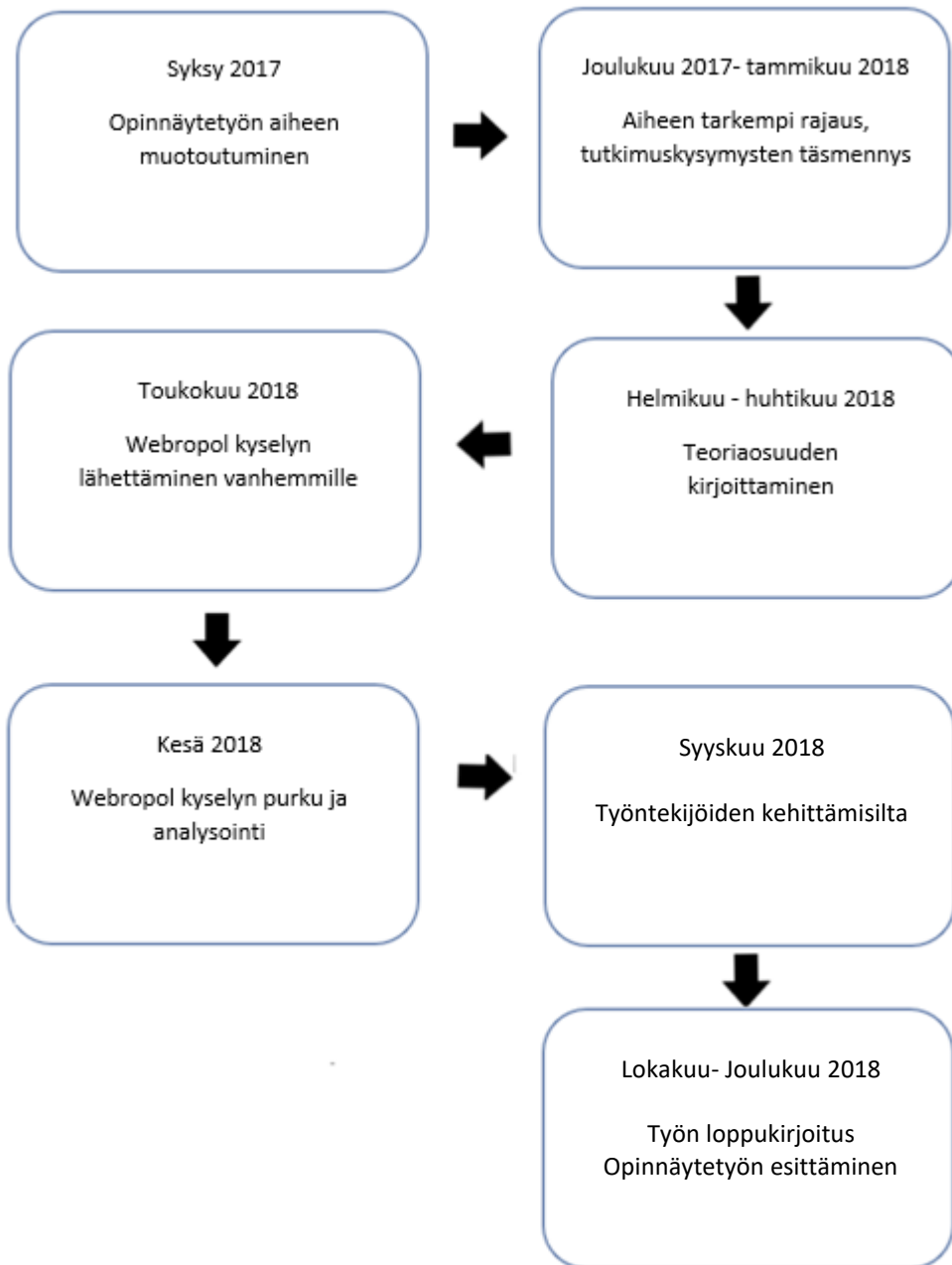
Vanhempien asiantuntijuus lapsensa kasvattajana sekä päivähoiton henkilöstön kokemus ja osaaminen koottuna yhteen ovat toimivan kasvatussuunnitelman laatimisessa keskeisiä tekijöitä (Varhaiskasvatus Kittilä, 2018). Sekä valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa (2016) että Kittilän varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017) puhutaan paljon lasten osallisuudesta. Minun kehittämistehtäväni pääpaino keskittyy vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja osallisuuteen. Osallisuus on yksi Kittilän kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattu

arvo, mutta sitä ei käsitellä vanhempien osallisuutena, vaan pikemminkin lasten osallisuutta. Kasvatusyhteistyö on kuitenkin nostettu tärkeäksi tavoitteeksi samoin kuten vanhempien osallisuuden mahdollisuutta varhaiskasvatuksen arviointiin, suunnitteluun ja toteutukseen painotetaan. Opinnäytetyöni tavoitteena on saada suuntaa Kittilän kunnan varhaiskasvatuksen kehittämiseen lisäämällä ymmärrystä vanhempien näkökulmasta katsottuna. Huomioin työssäni myös sesonkityön tuoman erityisyyden Kittilän kunnan varhaiskasvatukseen.

Keskeisimmät tutkimuskysymykset opinnäytetyössäni ovat:

Miten vanhemmat kokevat tämänhetkisen yhteistyön ja osallisuuden lapsensa varhaiskasvatuksessa?

Miten vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä ja osallisuutta varhaiskasvatuksessa voitaisiin kehittää?

Kuvio 4. kehittämistehtävän eteneminen.

Aloitin kehittämistehtäväni työstämisen syksyllä 2017, sillä aihe oli osittain muodostunut mielessäni varhaiskasvatuspäällikön alustaessa sitä minulle. Kehittämistehtäväni vaati aiheen tarkastelua ja uudelleenjäsentämistä useaan otteeseen. Yhteistyön ja osallisuuden tarkastelu vanhempien näkökulmasta selkiytyi paremmin minulle alkukevään aikana, jonka jälkeen pääsin edistämään opinnäytetyötäni.

2.3 Eettiset valinnat

Noudatan kehittämistehtävässäni vallitsevia tietosuojalainsäädäntöjä ja tutkimuseettisiä toimintaperiaatteita. Huolehdin myös, etten käytä sellaista aineistoa, josta vastaajaa voisi tunnistaa. Kaikki osallistuvat tahot kehittämistehtävässäni pysyvät nimettöminä. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012) on luokitellut hyviä tieteellisen käytännön peruselementtejä. Eettisesti hyväksyttävä ja luotettava tutkimus on suoritettu hyviä tieteellisiä käytäntöjä edellyttäen. Tutkimuksessa tulee noudattaa rehellisyyttä, tarkkuutta ja huolellisuutta tulosten esittämisessä, tallentamisessa sekä arvioinnissa. Tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien tulee olla eettisesti kestäviä ja tutkimuksen tieteellisyyden kriteerien mukaisia. Avoi muus ja vastuullisuus tuloksien julkaisemisessa kuuluu tieteellisen tiedon luonteeseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Laajimmillaan tutkimusetiikassa pohditaan kysymyksiä, sallimmeko tutkijoina jostain, mitä arkielämässä emme sallisi, tai vaadimmeko asioita, jotka ylittävät arjen vaatimukset. Tutkijalla on kolme perusvelvollisuutta, joita ovat luotettavan tiedon tuottamisen velvollisuus, tieteellisen julkisuuden velvollisuuden ylläpito sekä tutkittavien oikeuksien kunnioituksen velvollisuus. Ihmistutkimuksissa ehdoton pääperiaate on, että tutkimusta ei voi toteuttaa vasten kenenkään tahtoa tai salassa. Säännön tulkitsemisesta riippuu, kuinka yksityiskohtaista annettava tieto on, ja keneltä on pyydettävä tutkimukseen suostumus, ja mitkä ovat hyväksytyt poikkeuksia. (Mäkelä 2005, 7, 10.) Kuvaan koko kehittämistehtäväni kulun mahdollisimman tarkasti, noudattaen hyviä tieteellisiä käytänteitä, ja tutkimuseettisiä näkökulmia. Kutsuessani vanhempia ja työntekijöitä osallistumaan opinnäytetyöhöni huolehdin, että tuon heille ilmi kaiken tarvittavan tiedon opinnäytetyöstäni. Vanhemmat saavat ennen kyselytutkimuksen lähettämistä saatekirjeen (Liite 2), jossa kerron kuka olen, mistä kehittämistehtävässäni on kysymys ja miten saatuja tutkimustuloksia tullaan käyttämään. Työntekijät saavat vastaavanlaisen tiedon ennen osallistumistaan (Liite 3).

Tutkimusprosessissa voidaan jaotella eettiset näkemykset kolmeen osaan. Ensimmäiseksi voidaan pohtia tutkimuksen aiheen eettistä oikeutusta, eli syitä ja perusteluja juuri kyseisen ilmiön tutkimiseen. On erityisen tärkeää pohtia juuri kyseistä asiaa, jos kyseessä oleva tutkimus on sensitiivinen, eli tutkimusaihe tai

tutkittavat ovat haavoittuvia. Toinen pohdittava asia ovat tutkimusmenetelmät tutkimuksen eettisessä arvioinnissa, eli ovatko aineistonkeruumenetelmät saavutettavan tiedon hankkimiseen oikeita. Tutkimuksen aineiston raportointi ja analyysi ovat liitetty kolmanteen tutkimuseettiseen näkökulmaan. Eettiset näkökulmat on otettava huomioon jo aineiston analyysivaiheessa, esimerkiksi litteroinnissa ei saa näkyä oikeita nimiä. Tutkimustulosten raportointi mahdollisimman tarkasti ja rehellisesti suojellen samanaikaisesti tutkittavia, on tutkijan yksi eettisistä velvollisuuksista. Tutkijan on myös muistettava, että tutkimuksen pitää olla mahdollisimman läpinäkyvä, eli tutkimuksen prosessin eteneminen tulee kuvata mahdollisimman tarkasti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Tutkijalla tulee olla selkeä käsitys omista tiedonintresseistään, jotta hän voi toimia oikein tutkimuksen eri vaiheissa, ja hänen tulee myöskin osata kuvata tutkittavilleen mihin tutkimus kohdistuu. Näin tutkittavat voivat päättää osallisuudestaan tutkimukseen. Jos tutkimussuuntaa muuttaa radikaalisti kesken tutkimuksen, on siitä kerrottava tutkittaville. (Holmila 2005, 20.) Opinnäytetyöni on kaikille avoin ja läpinäkyvä niin, että kaikilla osallistujilla on ymmärrys siitä mihin he ovat osallistumassa. Ennen vanhempien ja työntekijöiden osallistamista hioin omaa aineistoani niin, ettei opinnäytetyöni suunta muutu radikaalisti. Tein opinnäytetyöni tavoitteet niin selkeäksi, ettei niitä tarvitsisi enää jälkikäteen hioa, sillä se aiheuttaisi luultavasti epävarmuutta osallistujien keskuudessa. Pohdin myös omaa rooliani opinnäytetyössäni ja millaisia vaikutuksia sillä voisi opinnäytetyössäni olla, sillä toimin lastentarhanopettajana Kittilän kunnalla. Koen oman työroolini tässä opinnäytetyössä etuna, sillä pystyn sen avulla tuomaan paremmin esille sesongin vaikuttavuutta Kittilän varhaiskasvatukseen.

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tapaustutkimus

Ennen kuin menetelmävalinnat selkiytyivät minulle, pohdin pitkään, mihin opinnäytetyössäni saaduilla tuloksilla pyritään. Tavoitteenani on luoda ymmärrystä ja tietoa vanhempien yhteistyön ja osallisuuden ilmiöstä siitä näkökulmasta, millä tavoin se tällä hetkellä vanhempien kokemuspohjalta näyttäytyy. Tapaustutkimus on tarkka ja perusteellinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9). Tapaustutkimuksellista otetta käytetään usein tilanteissa, jolloin halutaan lisätä tietoa yhteisöllisistä, yksilöllisistä, sosiaalisista, organisaatiollisista tai poliittisista ilmiöistä (Yin 2003, 1). Tietoa tuotetaan olosuhteista, ilmiöistä tai tiedoista, jotka ovat aikaan ja paikkaan sidottuja. (Peltola 2007, 111). Keskeisintä tapaustutkimuksessa on tutkittava tapaus (case) tai tapaukset (cases), jotka määrittävät tutkimuskysymykset, tutkimusasetelman ja aineiston analyysin (Eriksson & Koistinen 2005, 1-4).

Oleellisimpana tapaustutkimuksessa pidetään yleistämisen sijaan tapauksen ymmärtämistä (Metsämuuronen 2001, 18). Perustelen opinnäytetyöni tapaustutkimuksellista näkökulmaa myös Kittilän kunnan varhaiskasvatuksessa näkyvän sesonkiluonteisuuden vuoksi, joka tuo kunnan varhaiskasvatukseen oman ainutlaatuisuutensa. Tapausta on haasteellista kuvata pelkästään sen tiedon avulla, joka on saatavilla esimerkiksi internet- lähteistä, sillä niitä ei ole liitetty suoraan varhaiskasvatukseen. Tämän vuoksi olen tuonut opinnäytetyöhön esille myös oman kokemustietoni sesonkiluonteisuuden vaikutuksesta varhaiskasvatukseen, joka minulle on työvuosieni aikana kertynyt. Mahdollisimman monipuolinen aineiston keruu sekä perusteellinen tutkimuksen kohteen kuvailu ja tutkimusongelma ovat tapaustutkimuksen lähtökohtia (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 10).

Yksi tärkeimpiä kysymyksiä tutkimuksessa on, kuinka aineistoa rajataan, jotta se on riittävä, muttei liian laaja. Aineiston hankintaa ohjaavat vahvasti tutkimuskysymykset (Häikiö & Niemenmaa 2007, 50). Tapaustutkimuksessa tulee pohtia millainen lähestymistapa olisi juuri tässä tapauksessa mielekkäin käytettäväksi ja mitä juuri tässä tapauksessa halutaan tutkia (Malmsten 2007, 57). Opinnäytetyössäni koin aineiston rajaamisen haastavaksi. Vanhempien osallisuudesta varhaiskasvatuksessa löytyy kohtalaisen vähän tutkimuksia, joten hioin tutkimuskysymyksiä uudelleen ja uudelleen. Tutkimuskysymysten muotoilussa koin, että

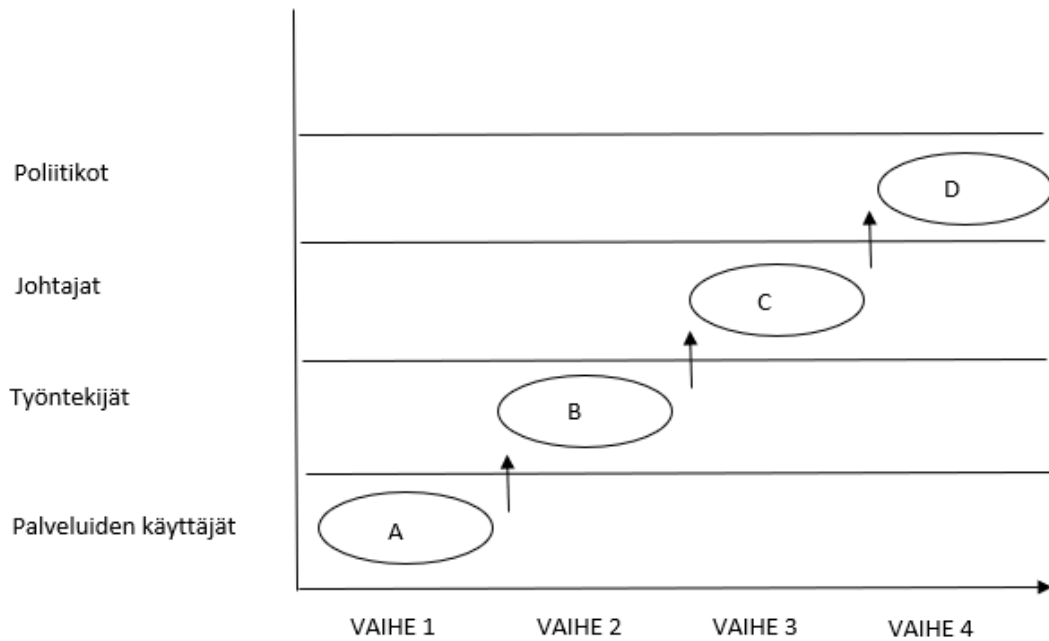
aiempi tieto ja kokemus aiheesta oli minulle hyödyksi. Tutkimuskysymysten täsmennyksellä selvitetään tutkimusongelmaa ja aineiston keruu tapahtuu tutkimuskysymykset mielessä pitäen. Tutkijalla on kiinnostus tapausta tai ilmiötä kohtaan sekä aiempaa tietämystä, jonka pohjalta alustava tutkimusongelma muodostuu. (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 26.)

Tapaustutkimuksessa tutkimusongelman selvittämiseksi voidaan käyttää sekä määrällisiä että laadullisia menetelmiä. Kun keskustellaan tutkimuksen pätevydestä, teorialla on keskeinen asema, sillä tutkimuksen tulosten yleistäminen ja teorian rooli limittävät tapaustutkimusta, ja teorialla pohjustetaan ymmärrystä ilmiöstä. Teorian käyttö tapaustutkimuksessa vaihtelee, mutta yleensä teoria ohjaa aineiston keruuta ja analyysiä. (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 19, 37-38.) Teorialla on keskeinen asema opinnäytetyössäni, sillä kyselylomakkeen runko ja aineiston analysointi on vaatinut teorian tuntemusta.

3.2 Bikva-malli

Hyödynnän opinnäytetyössäni Bikva-arviointimallia, jossa asiakkaiden kokemustiedolla on keskeinen rooli. Bikva-arviointimallissa asiakkaiden osallistumista perustellaan heillä olevan tiedon perusteella, josta voi olla toiminnan kehittämisen kannalta hyötyä. Työntekijät ja johtajat eivät välttämättä itse havaitse toiminnassa piileviä ongelmakohtia, joten Bikva-mallissa asiakkaiden on mahdollista tuoda niitä esille. (Korgstrup 2004, 7-8.)

Yleensä Bikva-mallissa tehdään asiakkaille avoin ryhmähaastattelu. Haastateltavien vanhempien joukko olisi ollut hyvin suuri, jonka vuoksi päädyin Webropol-kyselyyn. Perustelen valintaani poiketa Bikva-arviointimenetelmän ryhmähaastattelusta Kittilän kunnan varhaiskasvatuksen tapaustutkimuksellisuuden vuoksi. Kuten aiemmin olen esitellyt Kittilän kunnan varhaiskasvatusta ja työn sesonkiluonteisuuden vaikutusta myös varhaiskasvatukseen, ryhmähaastattelun ajankohta (maalis-toukokuu) olisi ollut sellainen, jolloin sesonkityö on kiireimmillään, ja näin ollen arvioin osallistujien määrän jäävän luultavasti alhaiseksi.

Kuvio 5. Bikva-arvioinnin mukainen tasoposessi. (Toikko & Rantanen 2009, 68).

Bikva-mallissa päätavoitteena on kehittyminen ja oppiminen, ja se etenee vaiheittain (Kuvio 5). Ensimmäisenä asiakkaita pyydetään kertomaan heidän kokemuksiansa palvelusta tai toiminnasta, mitä he pitävät kielteisenä ja mitä myönteisenä. Seuraavaksi asiakkailta saatu tieto esitetään työntekijöille, ensisijaisena tarkoituksena pohtia omaa toimintaa ja sen kehittämistä vastausten perusteella. Asiakkaiden ja työntekijöiden palaute viedään seuraavaksi johtajien tietoon, jolloin johtajat pohtivat saatuja palautteita. Viimeisenä kaikki palautteet viedään poliittisille päättäjille, jotka pohtivat saatuja palautteita. (Korgstrup 2004, 14-15.) Opin näytetyöni eteni Bikva-mallin mukaisesti vaiheittain, ensin palautetta antoivat asiakkaat eli vanhemmat, ja sen jälkeen saatu palaute vietiin työntekijöiden tietoon. Bikva-mallista poiketen palautteet eivät menneet erikseen johtajien tietoon, vaan johtajat olivat paikalla kuulemassa palautteet samaan aikaan työntekijöiden kanssa, jolloin mukana oli myös varhaiskasvatuspäällikkö.

3.3 Sähköinen kysely

Kyselylomaketutkimus on mittausväline, jolla kerätään tietoa ja tarkastellaan esimerkiksi ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, arvoista ja asenteista. Kyselytutkimuksessa puhuttavalla mittarilla tarkoitetaan kokoelmaa kysymyksistä ja väitteistä, joilla moniulotteisia ilmiöitä pyritään mittaamaan. Sanotaan, että vain laadulliset menetelmät pääsevät pureutumaan yksityiskohtiin, mutta se on mahdollista myös määrällisissä menetelmissä. Yleisesti ottaen kyselylomaketutkimus on määrällistä, tilastollisia menetelmiä soveltavaa tutkimusta. (Vehkalahti 2014, 11-13.) Kyselytutkimusta pidetään osana empiiristä tutkimusta, jonka vaiheita ovat tutkimusongelman määrittely, tiedon kartoitus, tutkimusongelman täsmennys, aineiston keruu ja analysointi, aineistossa saatujen tulosten tulkinta ja siitä tehtävät johtopäätökset, ja lopuksi raportin julkaisu (Holopainen, Tenhunen & Vuorinen 2004, 11).

Valitsin vanhemmilta saatavan aineiston keruumenetelmäksi kyselylomakkeen, sillä koin vastaajien joukon liian suureksi haastateltavasi. Kittilän kunta on hyvin laaja ja varhaiskasvatusyksiköitä monia. Vastausten luotettavuuden kannalta koin tärkeäksi valikoida otokseen kaikki vanhemmat, jotta jokaisella vanhemmalla olisi vastausmahdollisuus. Muutaman vanhemman haastattelu olisi tuonut esille vain pienen osan mielipiteet suuren kunnan varhaiskasvatuksesta. Kyselyn lähettämisen ajankohta oli sesonkityön kiireisintä aikaa, joten halusin tarjota vanhemmille vastausmahdollisuuden yhden viikon aikana sellaisena ajankohtana, mikä heille itselleen sopii parhaiten. Kysely oli auki Webropolissa yhden viikon ajan, joten vanhemmat pystyivät vastaamaan sellaisena vuorokaudenaikana mikä heille itselleen parhaiten sopi.

Mittauksen laatuun ja luotettavuuteen vaikuttavat kielelliset, tekniset, kulttuuriset, tilastolliset ja sisällölliset seikat. Tiedonkeruutavat vaikuttavat tutkimuksen tulosten yleistettävyyteen ja luotettavuuteen. Mittausta ja tiedonkeruuta tulee pitää kyselytutkimuksessa ainutkertaisina vaiheina. Perusjoukkoon kuuluvat ne vastaajat, joista ollaan tutkimuksessa kiinnostuneita, ja otoksen muodostavat ne, jotka kyselyyn tulevat valituksi. On syytä muistaa, ettei suurella otoskolla voi paikata huonosti tehtyä tutkimusta. Kun otanta-asetelma on hyvä se mahdollistaa johtopäätösten luotettavuuden, vaikka otoskoko olisikin pienempi. (Vehkalahti 2014,

40-43.) Opinnäytetyöni keskipisteenä on vanhempien osallisuus ja yhteistyö lapsensa varhaiskasvatuksessa. Tarkastelin vanhempien osallisuutta ensin teoreettisista näkökulmista, joista muodostin kyselylomakkeen kysymykset, tarkoitukseni selvittää mitkä ovat vanhempien näkemykset ja kokemukset heidän tämänhetkisestä osallisuudestaan ja yhteistyöstä lapsensa varhaiskasvatuksessa (Liite 1).

Kyselylomake on suunniteltava huolellisesti sillä vastaajien täyttäessä lomakkeen, siihen ei voi tehdä enää muutoksia. Kysymykset eivät saa olla epäselviä, eivätkä valmiit vastausvaihtoehdot toisiaan poissulkevia. (Vehkalahti 2014, 20, 24.) Ennen kyselyn lähettämistä se kävi testikyselynä neljällä eri vastaajalla, jotta sain muotoiltua lopullisen kyselyn mahdollisimman huolellisesti.

4 TEORIAOSUUS

4.1 Vanhempien osallisuus valtakunnallisessa ja paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa

Keskeisimpiä tavoitteita varhaiskasvatussuunnitelmassa on auttaa varhaiskasvatusalan ammattilaisia tukemaan vanhempia kasvatustyössä sekä luoda lapsen kehitystä tukevaa kasvatusta. Suunnitelma on ikään kuin lapsen yksilöllinen kasvupolku, jossa hänen tarpeensa ja kasvatustavoitteensa rakentuu yhteistyössä hänen kasvatustoimintaansa osallistuvien aikuisten kesken. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 56-57.) Varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen vastuu on lastentarhanopettajan kelpoisuuden omaavalla henkilöllä. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä lapsen vanhempien tai huoltajan, sekä tarvittaessa muiden viranomais- tai asiantuntija tahojen kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa tulee selvittää myös lapsen oma mielipide hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. (Varhaiskasvatuslaki 580/2015, 4-7 §.) Varhaiskasvatussuunnitelma on kolmiportainen, koostuen valtakunnallisesta-, paikallisista-, sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmasta (Opetushallitus 2016, 8). Pedagoginen toiminta varhaiskasvatuksessa ja sen toteuttaminen on kokonaisvaltaista, joka toteutuu vuorovaikutuksessa lapsen, vanhempien ja henkilöstön välillä. Tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen. (Opetushallitus 2016, 37.)

Huoltajilla tulee olla osallistumisen mahdollisuus varhaiskasvatuksessa kasvatustyön kehittämisen ja toiminnan suunnitteluun yhdessä lasten ja henkilöstön kanssa. Yhteistyöllä vahvistetaan yhteisöllisyyden tunnetta, huoltajien keskinäisiä vuorovaikutussuhteita ja verkostoitumista, ja se tukee myös henkilöstön työtä. Huoltajien näkemyksiä, mielipiteitä sekä aloitteita tulee arvostaa, mikä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen tietoista kehittämistä. (Opetushallitus 2016, 30, 33.) Toimintayksikössä on järjestettävä säännöllisesti lapsen vanhemmille tai muulle huoltajille osallistumisen mahdollisuus varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin (Varhaiskasvatuslaki 580/2015, 7 b §). Vanhempien osallisuutta varhaiskasvatussuunnitelmaprosessiin edistää, kun vanhemmilla on tietämys ja ymmärrys mitä varhaiskasvatus, pienryhmätoiminta ja pedagogiikka tarkoittavat. Siinä missä varhaiskasvattajille nämä käsitteet ovat täysin selkeitä ne voivat olla vanhemmalle vieraita. Varhaiskasvatuksen arjen tulee olla myös van-

hemmille helposti lähestyttävä. (Ahonen 2017, 127.) Vanhemmat tulkitsevat varhaiskasvatuskeskustelut Alasuutarin (2010) mukaan vaihtelevasti. Osalle keskustelu ja lomakkeen täyttäminen voi tuntua haastavalta, johon vaadittaisiin vähintäänkin kasvatustieteen opintoja, kun taas osalle ne ovat erittäin mielenkiintoisia ja antoisia. Keskustelut ja lomakkeet tulkitaan vaihtelevin tavoin, enimmäkseen myönteisinä, mutta kuitenkin tilanteina, jossa saadaan tietoa, neuvoa ja arviointia lapsesta, jossa vanhemman asiantuntijarooli sekä perheen todellinen arki eivät kohtaa täytettävän lomakkeen kanssa. Ratkaisuksi lomakkeen hankaluuteen sekä vanhempien osallisuuden lisäämiseen Alasuutari (2010) esittää, että varhaiskasvatyslomakkeet suunniteltaisiin ja kehitettäisiin yhteistyössä vanhempien kanssa, jotta ne vastaisivat molempien osapuolten odotuksia ja toiveita. (Alasuutari 2010, 69-72.) Opetushallituksen (2016, 41) varhaiskasvatuksen tilannekatsauksessa todetaan, että laki haastaa kehittämään uudenlaisia kumppanuus-, osallisuus-, ja yhteistyökäytänteitä, joiden keskiössä on vanhempien osallisuus.

Kittilän kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma on vasta uudistettu. Sain siitä tätä opinnäytetyötä tehdessä julkaisemattoman version käyttöni, joka myöhemmin vietiin myös kunnan nettisivuille. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa paikallisia tavoitteita varhaiskasvatustyössä, ja sen perusteet pohjautuvat valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tärkeimpinä arvoina varhaiskasvatuksessa ovat lapsilähtöisyys ja osallisuus, yhdenvertaisuus ja yhteisöllisyys sekä myönteisyys ja turvallisuus. (Kittilän varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 2-4.) Vanhemmat nähdään varhaiskasvatuksessa lapsensa parhaana asiantuntijana ja varhaiskasvatuksen suunnittelussa tätä asiantuntijuutta korostetaan (Varhaiskasvatuksen suunnittelu 2018). Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö alkaa tutustumisella, jossa tapaavat vanhemmat sekä tulevan varhaiskasvatusryhmän työntekijä. Ensimmäisellä tutustumiskerralla kuullaan vanhempia heidän ajatuksistaan, toiveistaan ja odotuksistaan koskien lapsensa varhaiskasvatusta. Seuraavilla tutustumiskerroilla lapsi tutustuu yhdessä vanhempiensa kanssa tulevaan varhaiskasvatusryhmäänsä ja tutustumiskertoja järjestetään lapsen tarpeiden mukaan riittävästi. Yhteistyö on korostettuna myös siirtymätilanteissa, jolloin vanhempien toiveita ja ajatuksia kuullaan ja otetaan huomioon toteuttaessa lapsen siirtymiä. (Kittilän varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 6-7.)

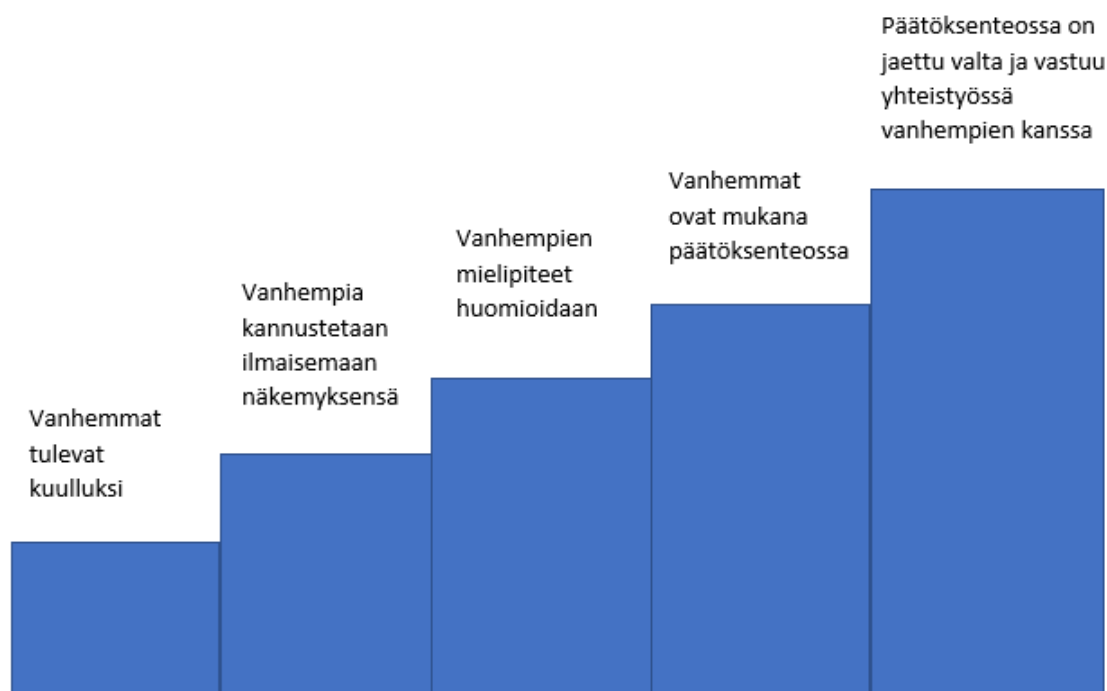
Kittilän varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu vanhempien osallisuudesta varhaiskasvatuksessa niin, että vanhemmilla on vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuus lapsen varhaiskasvatuksen arvioinnissa, toteutuksessa, ja suunnittelussa. Hyvän yhteistyön edellytyksenä mainitaan perheiden erilaisuuden ja arvovalintojen huomioiminen ja kunnioittaminen. Varhaiskasvatuksessa keskeistä on huoltajien kanssa tehtävä ammatillinen yhteistyö, jossa kasvattajien ja huoltajien kokemukset ja tiedot yhdistyvät. Ensisijainen kasvatusvastuu ja -oikeus on lapsen huoltaja ja työntekijä asettuu yhteistyössä vanhemman rinnalle. Yhtenä yhteistyön tavoitteena on tuoda päivähoito ja koti lähelle toisiaan. Lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa, johon kirjaetaan tavoitteet lapsen hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tukevalla tavalla sekä tavoitteiden saavuttamiseen liittyvät toimenpiteet. Yhteistyötä kodin ja päiväkodin välillä sekä perheiden välillä vahvistetaan myös vanhempainilloilla, sekä muilla perheille suunnatuilla tapahtumilla. (Kittilän varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 5-8.)

4.2 Osallisuus päiväkotikontekstissa

Osallisuuden käsitteellä voi olla monia merkityksiä eri yhteyksissä. Hillin (2004) mukaan se on liitetty esimerkiksi ulkopuolelle jäämisen ja sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä yhteisön pyrkimykseen ottaa tasavertaisesti kaikki jäsenet osaksi yhteisöä. Kuulluksi tuleminen, vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuus itseään koskevien asioiden suunnitteluun, toteutukseen ja päätöksentekoon ovat osallisuuden syvimpiä olemuksia. (Hill & Davis & Prout & Tisdall 2004, 78-81.) Turjan (2012) mukaan osallisuuden ja osallistaminen välinen ero on hyvä ymmärtää. Osallisuudella tarkoitetaan dialogista, tasavertaista suhdetta ja osallistaminen tarkoittaa toimenpiteitä, joilla ihmisiä yritetään saattaa osallisiksi tiettyyn toimintaan. (Turja 2012, 46-47.) Nivala ja Ryyänen (2013) muistuttavat osallisuuden käsitteen tarkastelussa kriittisestä näkökulmasta. On muistettava pohtia, nähdäänkö osallistuminen ja osallisuus jonakin, jota mallinnetaan ylhäältäpäin vai onko se jotain, mitä asianosaisten ihmisten kanssa rakennetaan yhdessä. Osallisuuden tarkastelussa on hyvä huomioida myös millainen ja mikä on mielekästä osallisuutta ihmiselle itselleen. (Nivala & Ryyänen 2013, 17.)

Osallisuuden käsitettä voidaan tarkastella myös vastakäsitteiden avulla, kuten osattomuus (vs. aktiivisuus, olla osana jotakin), vieraantumisen (vs. olla osa ympäristöä ja yhteiskuntaa), passiivisuus (vs. aktiivisuus, osallistuminen). Vastakäsitteiden avulla voidaan hahmotella mitä osallisuus ei ainakaan ole. Osallisuutta määritellään myös vahvasti kokemuksena. Kokemus jäsenyydestä, kuulluksi tulemisesta sekä kuulumisesta yhteisöön. Vastaväitteenä osattomuus on kaiken tämän vastakohta, kokemus ulkopuolelle jäämisestä, ettei tule huomioiduksi ja kuulluksi yhteisössä tai toimintaympäristössä. (Nivala & Ryyänen 2013, 19-20.) Vanhempien osallisuudesta puhuttaessa tärkeäksi nousee heidän kokemuksellinen osallisuutensa, tunne varhaiskasvatusyhteisöön kuulumisesta, jossa hänen lapsensa on jäsenenä. Vastavuoroinen tiedonvaihto, tunnepohjainen sitoutuminen ja merkityksellinen kohtaaminen ovat kokemuksellisen osallisuuden syntykohtia. (Kaskela & Kekkonen 2006, 27.) Ulkoapäin ei voida määrittää osallisuuden kokemuksellista tunnetta, mutta sitä on mahdollista edistää. Ihmisen oivaltaessa osallistumisen hyödyt, syntyy kokemus osallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. (Leemann & Kuusio & Hämäläinen 2015, 5.)

Osallisuus voidaan Leemannin, Kuusion ja Hämäläisen (2015) mukaan jakaa neljään osa-alueeseen, joita ovat tieto-osallisuus, suunnitteluosallisuus, päätösosallisuus ja toimintaosallisuus. Tieto-osallisuus merkitsee oikeutta saada ja tuottaa tietoa, suunnitteluosallisuus oikeutta olla mukana elinympäristön suunnittelussa, päätösosallisuus oikeutta olla mukana päätöksenteossa, ja toimintaosallisuus oikeutta olla toiminnassa mukana. (Leemann & Kuusio & Hämäläinen 2015, 6.) Huoltajilla ja kasvatustalon ammattilaisilla voi olla hyvinkin erilaiset ajatukset vanhempien osallisuuteen liittyen, minkä vuoksi on tärkeää ymmärtää, että jokainen perhe tuo kasvatusyhteistyöhön hyvin erilaisia näkökulmia. Osa huoltajista voi osallistua hyvinkin aktiivisesti toimintaan, kun taas toiset voivat kokea aktiivisen osallistumisen olevan loukkaus työntekijän ammattitaitoa kohtaan. Toki osallisuuskysymykseen vaikuttavat myös perheen elämäntilanne, motivaatiokysymykset sekä tiedonsaanti osallistumisen mahdollisuuksista. Jokaisen perheen kanssa tehtävään yhteistyöhön rakentuu erilainen ja yksilöllinen suhde. (Knopf & Swick 2007, 292; Hoover-Dempsey & Sandler 2007, 533.)

Kuvio 6. Mukaelma Shierin osallisuuden portaista.

Kuvio 6 on mukaelma Shierin osallisuuden portaista. Shier on alun perin tarkastellut lasten osallisuutta porrasmallilla, jossa alin porras on heikoin ja ylin vahvin osallisuuden taso (Oranen 2008, 10.) Porrastasolla voi konkreettisesti pohtia lasten osallisuuden mahdollisuuksia ja se on tuttu monessa varhaiskasvatustyössä (Ahonen 2017,68). Esitän työntekijöiden kehittämisillassa osallisuuden portaiden mallia mukaelmana, peilaten sitä vanhempien osallisuuden tasoihin varhaiskasvatuksessa. Tasomalli on kehitetty alun perin sovellettavaksi nuorten ja koululaisten toimintaan, josta se on levinnyt myös varhaiskasvatukseen toiminnan kehittämisen, suunnittelun ja arvioinnin rungoksi (Ahonen 2017, 69-70).

Tärkeään asemaan osallisuuden toteutumisessa nousee kuuleminen ja kuunteleminen. Vanhemmat ja kasvattajat jakavat lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemisen eri kasvatusympäristössä, jossa yhteistä kasvatustehtävää kumpikin osapuoli sitoutuu toteuttamaan. Kasvatusyhteistyön tehtävä on jaettu, jossa dialogi ja vastavuoroinen vuoropuhelu ovat keskiössä. Kodin ja päiväkodin kasvatuskäytännöt tulisivat toimia rinta rinnan lapsen tarpeiden ja edun mukaisesti, sillä molemmat vaikuttavat lapsen kasvuun ja kehitykseen. (Kaskela & Kekkonen

2006, 13-14.) Vanhempien osallisuuden ja vaikuttamisen näkökulmasta olisi tärkeää, että yhteistyö suuntautusi perheestä päivähoitoon, jossa perheiden mahdollisuus tuoda esille omia näkemyksiään on huomioitu (Rantala 2002, 57).

Perheiden äänen kuuluminen ja näkyminen päivähoidossa sekä millaista tietoa vanhempi saa päivähoidosta ovat merkityksellisiä kannustettaessa vanhempia osallisuuteen. Osallisuuteen kutsuminen edellyttää aloitteellisuutta ja vastavuoroisuutta myös varhaiskasvattajilta, jotta vanhemmille ei jäisi pelkästään tiedon vastaanottajan rooli. Vanhempi sitoutuu lapsensa elämään myös varhaiskasvatuksessa, kun hän konkreettisesti osallistuu siihen. Esimerkkejä vanhempien osallistumisen keinoista ovat jokapäiväiset kohtaamiset ja kasvatuskeskustelut, juhlien ja tapahtumien järjestäminen, vanhempainillat sekä vanhempaintoimikunnat. Osallisuutta vahvistaa, kun oma-aloitteisuudelle ja vaikuttamisen mahdollisuudelle annetaan tilaa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.) Vanhempien osallistumisella varhaiskasvatukseen on hyötyä lapsen kasville ja kehitykselle, varhaiskasvattajille sekä perheelle itselleen (Ratcliff 2008, 129, 131). Osallistuminen päivähoiton erilaisiin tapahtumiin ja juhliin mahdollistaa vanhemmalle hetkiä tarkastella lapsensa osaamista ja käyttäytymistä hänen omassa vertaisryhmässään (Lehtikangas 2004, 106)

4.3 Perhe asiantuntijana

Vanhemmat nähdään lapsensa parhaana asiantuntijana. Heidän osallisuutensa ja tieto omasta lapsestaan ovat asioita, joita ammattilaiset työhönsä tarvitsevat (Mikkola & Nivalainen 2012, 12). Vanhemmuuden tukeminen on tärkeä tehtävä myös yhteiskunnallisesti, sillä vastuullinen vanhemmuus on välttämätön lapsen kehitykselle ja myös tärkeä elämän jatkuvuuteen liittyvä tehtävä (Rautiainen 2001, 3). Kasvatusalan ammattilaisille on ehdottoman tärkeää saada tietää lapsen yksilölliset tavat ja tarpeet, joten vanhempien tuntemus omasta lapsestaan sekä työntekijöiden havainnot antavat keskusteluissa kokonaisvaltaisemman kuvan lapsesta. Yhteisistä kasvatuseriaatteista keskusteleminen luo luottamus pohjaa kasvatusyhteistyölle. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 60-62.)

Ennen päiväkodin aloitusta vanhemmalle kertyy ensisijaista tietoa lapsesta, mikä tekee hänestä lapsensa parhaan asiantuntijan. Vanhemmat ovat kokemusasiantuntijoita, jotka tuntevat lapsensa tarpeet ja vahvuudet, mikä tulisi huomioida kasvatusyhteistyön rakentamisessa. (Roberts 2017,6; Kaskela & Kekkonen 2006,

16.) Lapsen kasvatuksessa on kyse ihmiseksi kasvattamisesta, joka perustuu kasvatuksen ammattilaisten ja vanhempien vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön (Nummenmaa 2006, 21-25). Jotta vanhempien asiantuntijuus lapsestaan tulee kuulluksi, vastaanotetuksi ja arvostetuksi, vanhemman on tuotava keskusteluun oma kokemuksellinen tietonsa lapsestaan (Kaskela & Kekkonen 2006, 28).

Suomessa varhaiskasvatus on todettu laadukkaaksi, mutta yhtenä haasteena on todettu toiminnan saaminen läpinäkyväksi niin, että vanhemmat ovat pedagogisia kumppaneita eivätkä pelkästään asiakkaita. Varhaiskasvatuksessa on pitkään vallinnut ajatus varhaiskasvattajien tietämys- ja asiantuntijaroolista jättäen vanhemmat asiakasrooliin. Tämä näkemys on kohdannut muutoksen ja asiantuntijuus määrittellään uudella tavalla. Korostettuna on vanhempien asiantuntijuus, osallisuus ja yhteistyö varhaiskasvatuksessa, mikä tukee varhaiskasvattajien työtä täydentäen heidän asiantuntemustaan ja mahdollistaa samalla yksilöllisemmän huomioimisen lapsen kasvatustyössä. (STM 2000, 53-54; Alasuutari 2010, 54.) Työntekijän asemaan on liitetty asiantuntemus lapsen kehityksestä, kuten vahvuuksien ja mahdollisten kehityksen pulmien huomaaminen. Vanhemmalla ei ole ajateltu olevan vastaavanlaista tietoa, vaikka tärkeää lapsen kasvun ja kehityksen kannalta on huomioida kummankin osapuolen asiantuntijuus kasvatustyössä. On myös huomattava, että vaikka kummankin osapuolen asiantuntijuus on sisällöltään erilaista tietoa ja taitoa toimia lapsen kanssa, ei kumpikaan ole missään nimessä vähäisempää. (Alasuutari 2010, 46-47; Kaskela & Kekkonen 2006, 17.)

4.4 Kasvatusyhteistyö

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) mainitaan, että lapsen ja huoltajan välinen kiintymys-, ja vuorovaikutussuhde ovat merkittävät tekijät varhaiskasvatuksessa, minkä vuoksi yhteistyö huoltajien ja henkilöstön välillä tuo lapsen elämään turvallisuutta ja jatkuvuutta. Lapset tuovat aiemman elämäkokemuksensa mukanaan varhaiskasvatukseen. Jotta yhteinen kasvatustehtävä perheiden ja henkilöstön välillä muodostaa kasvatustehtävässä mielekkään kokonaisuuden lapsen kannalta, on säännöllinen yhteistyö henkilöstön ja perheen välillä oleellista. (Opetushallitus 2016, 18.) Sekä koti- että päiväkotiympäristössä on oleellista, että kummassakin lapsen toimintaa ohjaavat samankaltaiset näkemykset sekä arvomaailma (Ahonen 2017, 123).

Jotta lapsen ja perheen etu, tarpeet ja toiveet olisivat kasvatustyössä lähtökoh- tana, on yhteistyö ammattikasvattajan ja vanhempien välillä välttämätön työväline (Lehto 1999, 115). Kasvatusyhteistyö tukee ja vahvistaa lapsen ja perheen koko- naisvaltaista hyvinvointia ja vanhempia kasvatustehtävässään (Mikkola & Niva- lainen 2012, 12). Vanhempi toimii lapsen tulkkina ja edunvalvojana, jolla on oi- keus tietää ja keskustella avoimesti varhaiskasvattajan kanssa, kuinka hänen lapsensa arki sujuu päiväkodissa. Tietojen vaihdolla saadaan kokonaiskuva lap- sen arjen sujumisesta. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 29-30.) Pienetkin kohtaami- set portilla tai eteisessä, ilman tunteiden kuten väsymyksen peittelyä, ilojen ja huolien jakamiset, ovat tärkeitä lapsen kannalta. Tämä auttaa henkilökunnan ja vanhempien välisen vuorovaikutuksen ja kasvatusyhteistyön jäsentymistä, an- taen myös lapselle kuvan, että nämä aikuiset välittävät hänestä. (Nummenmaa 2006, 66-68.) Yhteistyön ollessa luottamuksellista ja kunnioittavaa, se lisää mo- lemminpuolista ymmärrystä yhteisen tavoitteiden saavuttamista kasvatustyössä (Roberts 2017, 6).

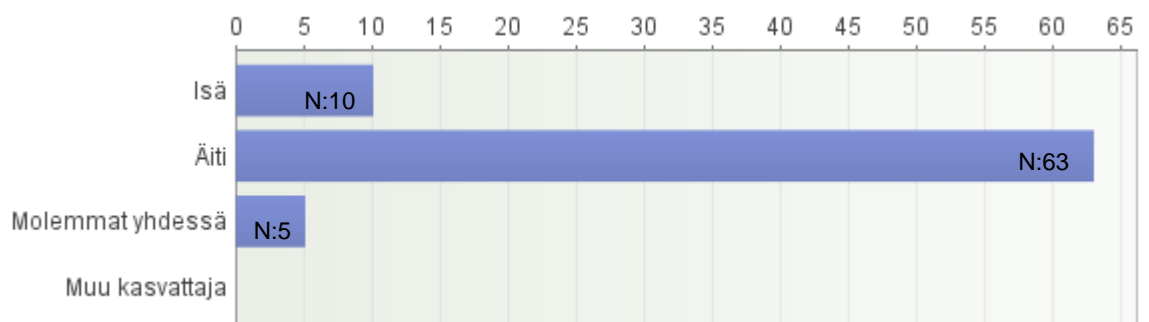
Yhteistyötä huoltajien ja kasvatustyöntekijöiden kanssa on eri aikoina luonneh- dittu eri tavoin. Erilaisia kuvauksia ovat olleet muun muassa vanhempainvalistus, vanhempainkasvatus, vanhempien vaikuttajuus, kasvatustyön tukeminen ko- dissa, kasvatuskumppanuus ja kasvatusyhteistyö. Perheen ja palvelujen välistä yhteistyötä on myös kuvattu eri näkökulmista, joita ovat lapsilähtöinen, asiantun- tijalähtöinen, perhelähtöinen, ja kotilähtöinen yhteistyö. Asiantuntijalähtöisessä mallissa korostetaan ammattilaisen koulutustaustan tuomaa parempaa tai oike- ampaa tietoa perheestä. Perhelähtöisessä yhteistyömallissa vanhemmilla on kaksi roolia: olla vanhempia omille lapsilleen sekä kumppaneita päivähoidon kas- vattajalle. Kotilähtöinen yhteistyömalli painottaa olennaisena osana kasvatus- työssä kotiympäristöä tiedon ja kasvatustyön lähteenä. Lapsilähtöinen yhteistyö- malli korostaa varhaiskasvatuksen todellista ja ainoaa kohdetta eli lasta, ja van- hempien kanssa tehtävä yhteistyö nähdään enemmänkin kohteliasuutena ja ta- pakulttuurina. (Kekkonen 2012, 33-42.)

5 TULOKSET

Saadakseni selville vanhempien kokemuksia yhteistyöstä ja osallisuudesta lapsensa varhaiskasvatuksessa pilkoin kyselyssä osallisuuden teeman neljään osa-alueeseen, osittain kuten Leeman, Kuusio ja Hämäläinen (2015) sen jaottelivat tieto-, vaikuttamis-, päätöksenteko-, ja toimintaosallisuuteen. Vanhemmat vastasivat kysymyksiin vastaajien taustatiedoista, kokemastaan yhteistyöstä kodin ja päivähoidon välillä, kokemuksista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja kokemuksista tiedonvaihdosta. Yhteistyö, osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet sekä tiedonvaihto olivat mielestäni tärkeimmät elementit vanhempien osallisuuden ja yhteistyön kokemuksia selvittäessä. On kuitenkin muistettava, että jokaisen osallisuuden kokemuksen tunne on yksilöllinen, syntyen osallistumisen kautta (Leeman ym. 2015, 6). Osallisuuteen liitetään vapaaehtoisuuden käsite, minkä vuoksi mikään kysymyksistä ei ollut pakollinen (Kataja 2018).

5.1 Vastaajien taustatiedot

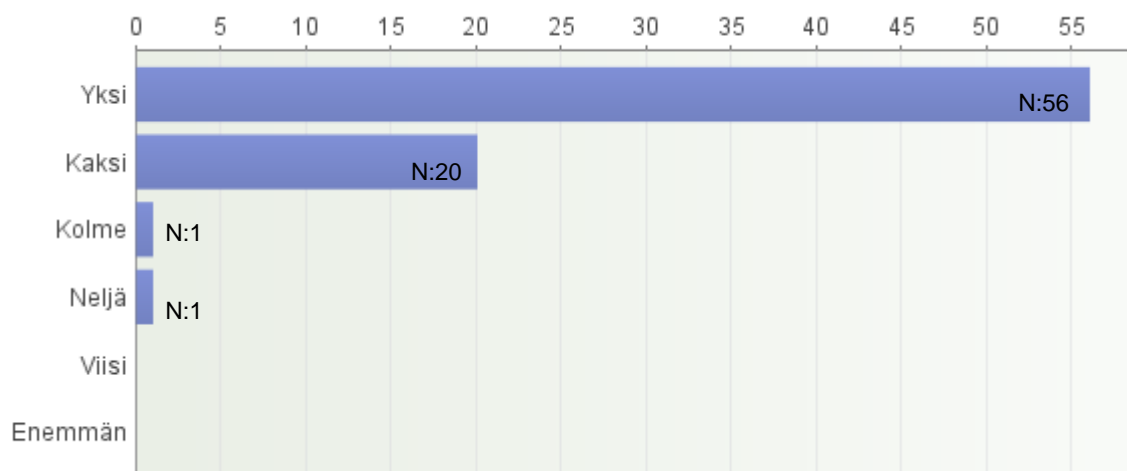
Ennen kyselyn lähettämistä vanhemmille lähetin sähköpostitse kaikille Kittilän kunnan päiväkodeille vanhemmille osoitetun saatekirjeen (Liite 2), jossa kerroin kyselyni tarkoituksesta. Myös päiväkotien johtajat välittivät Daisy-sovelluksen kautta viestin, jossa pyysivät vanhempia vastaamaan kyselyyni. Kysely oli avoinna yhden viikon ajan ja muistutusviesti lähetettiin kaksi kertaa niille, jotka eivät olleet vielä vastanneet. Vastausprosentti oli 25,2 %, ja näin ollen jäi melko alhaiseksi. Koska kyselyyn kuitenkin vastasi monen eri päivähoitomuodon lapsen vanhemmat sekä avointen kysymysten vastaukset olivat monipuolisia ja niistä oli havaittavissa kehittämiskohtia, päätin, että vastausten määrä on riittävä.

Kuvio 7. Kyselyyn vastaajat (N:78)

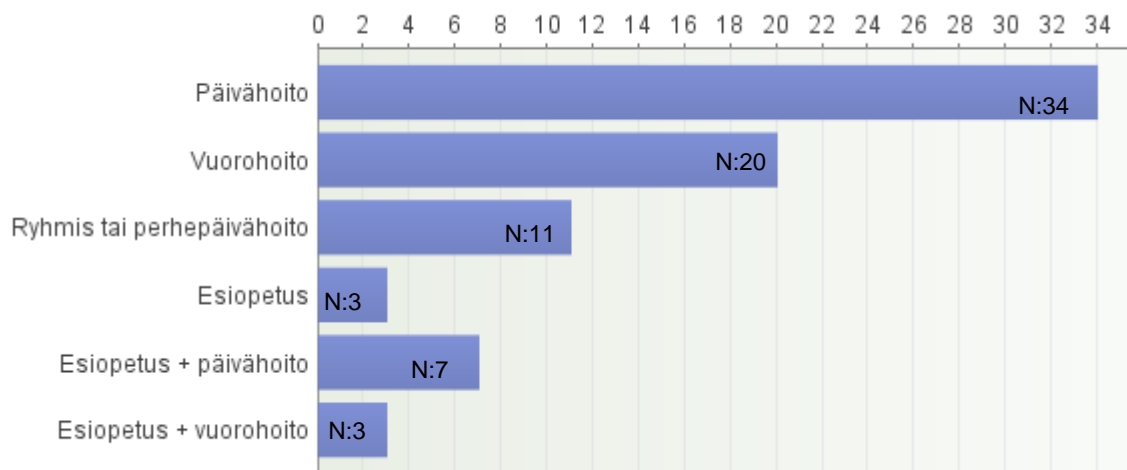

Webropol kysely lähetettiin 309 vastaanottajalle, joista 78 vastasi. Vastaajista äitejä oli 63, 10 isää, ja 5 vanhemmista vastasi yhdessä (Kuvio 7).

Kuvio 8. Vastaajien lasten määrä päivähoitossa tällä hetkellä (N:78)

Suurimmalla osalla vastaajista oli tällä hetkellä yksi lapsi päivähoitossa (Kuvio 8). Seuraavaksi kysyin vastaajien lasten päivähoitomuotoa (Kuvio 9).

Kuvio 9. Vastaajien lasten päivähoitomuoto (N:78)

Kittilässä ja Sirkassa järjestetään päivähoitoa, vuorohoitoa sekä esiopetusta. Ydinalueiden ulkopuolelta löytyy esiopetusta ja ryhmäperhepäiväkoteja. Saamieni vastausten perusteella voin päätellä, että kysely on tavoittanut vanhempia koko Kittilän kunnasta (Kuvio 9).

5.2 Yhteistyön tarkastelua osallisuuden vahvistajana

Perheiden osallisuutta varhaiskasvatuksessa on mahdollista vahvistaa, kun vanhempien ja henkilöstön välistä kasvatusyhteistyötä kehitetään (Kekkonen 2009, 170). Hyvät yhteistyön kokemukset edistävät osallisuutta, minkä vuoksi koin aiheelliseksi kartoittaa vanhempien kokemuksia tämänhetkisestä yhteistyöstä kodin ja päivähoidon välillä. Lapsen hoidon aloittaminen ja siirtyminen ryhmästä toiseen ovat tilanteita, jolloin vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys on hyvin tärkeää (Opetushallitus 2016, 33). Aloitin kysymyksellä, jossa vanhemmat vastasivat kokemuksistaan lapsen päivähoidon aloituksesta, jolloin yhteistyö kodin ja päivähoidon välillä on syntynyt.

Taulukko 2. Lapsen päivähoidon aloituksen nykyiset järjestelyt (N:78)

	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Joskus	Ei koskaan
Kaikki työntekijät esittelevät itsensä	13	34	6	21	3
Saan suullisen tiedon ryhmän arjesta ja päivärytmistä	22	37	1	16	1
Saan kirjallisen tiedon ryhmän arjesta ja päivärytmistä	19	26	7	16	9
Ennen varsinaisen hoidon alkamista sovitaan aloituskeskustelu ja tutustumiskäynnit	32	23	13	7	3
Aloituskäytössä sovimme lapseni kasvatustavoista	20	25	17	12	4
Päivähoitossa ollaan kiinnostuneita lapseni kotitavoista ja rutiineista	21	28	9	19	1
Aika tutustumiselle on riittävä	23	30	12	7	6

Vanhemmat vastasivat työntekijöiden esittelevän itsensä, mutta seuraavassa kysymyksessä (Taulukko 3) kävi ilmi, että työntekijöiden esittäytymiseen kaivattiin kehittämistä. Vanhemmat vastasivat saavansa useimmiten ryhmän arjesta joko suullista tai kirjallista tietoa. Lapsen kasvatustavoista sopimiseen vastattiin eniten tässä kysymystaulukossa en osaa sanoa- vastauksella. Siirtymätilanteet, kuten kodista varhaiskasvatukseen siirtyminen, ovat paikallisessa varhaiskasvatuksessa päätettäviä asioita (Opetushallitus 2016, 24). Kittilän kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017) päivähoidon ja perheen välisen yhteistyön aloitus kuvataan alkavan tutustumiskäynnillä ja aloituskeskustelulla, jolloin keskustelu

lapsen varhaiskasvatuksesta ja perheen ajatuksista sekä toiveista käydään läpi. Vanhempien vastausten perusteella aloituskeskustelut ja tutustumiskäynnit on usein sovittu ennen lapsen päivähoiton aloitusta, ja tutustumisaika koetaan olevan pääsääntöisesti riittävä. Tarkastellessani taulukon 2 en osaa sanoa -vastauksia yhdessä taulukon 3 tulosten kanssa tulkitsen, että vanhempien kokemukset lapsensa hoidon aloittamisesta ovat olleet erilaisia. Tulkinta perustuu taulukon 3 kommentteihin, joissa mainittiin, että päivähoiton tulisi kehittää yhteiset käytännöt, kun lapsi aloittaa hoidon. Osa vanhemmista vastasi avoimessa kysymyksessä, että heidän vanhemman lapsensa hoidon aloitus on ollut erilainen kuin seuraavan päivähoiton aloittaneen lapsen.

Taulukko 3. Vanhempien toiveet lapsen aloittaessa päivähoiton (N:13)

Tarkasteltava asia	Vastaus
Vanhempien toiveet koskien lapsen hoidon aloittamista	<ul style="list-style-type: none"> • Useampi kuin yksi päivä tutustumiselle (9) • Päiväkodeille yhteinen käytäntö, kuinka hoidon aloitus järjestetään (3) • Kaikkien työntekijöiden esittäytyminen (3) • Ensimmäisinä hoitopäivinä vanhemmille viesti kesken päivän, kuinka lapsella päivä on sujunut (2) • Lapsi aloittaa tutustumisen kerhopaikalla (3) • Työntekijä tutustuu ensin lapsen kotiin (2)

Lapsen aloittaessa päivähoiton, kehittämistoive painottui selvästi tutustumiskäytänteisiin. Kysymys oli avoin, ja teemoittelin vanhemmilta saadut vastaukset (Taulukko 3), millaisia tutustumiskäytänteitä he toivovat. Kittilän kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017) kuvataan päivähoiton aloitusta tutustumisjaksoilla, joka määritellään yksilöllisesti jokaisen lapsen kohdalla. Tutustumisessa työntekijän on mahdollista käydä ensimmäisellä tutustumiskerralla lapsen kotona, mikäli huoltajat niin toivovat ja tutustumisjakson tulee olla riittävän pitkä. (Kittilän varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 6-7).

”Tutustuminen päiväkotiin tuntui vieraalta ajatukselta päivähoiton puolelta. Lapset kuulemma tulevat yleensä kylmiltään päivähoitoon. Meillä kuitenkin huoltaja kävi useampana päivänä seuraamassa lapsen kanssa päiväkodin arkea. Päivähoitolla voisi olla yhtenäinen suositus päiväkotitielle astumiselle ja tutustumiskäynnille.” (Vastaus taulukon 3 avoimeen kysymykseen)

”Olisi mukavaa, kun lapsi aloittaa hoidon, että joku aikuinen ehtisi päiväkodilla tutustua lapsen kanssa ennen hoidon alkua. Samoin vanhempien kanssa.” (Vastaus taulukon 3 avoimeen kysymykseen)

Kyselystä saamieni vastausten perusteella Kittilän varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut käytänteet lapsen aloittaessa päivähoiton eivät kaikilta osin toteudu. Vastauksissa toivottiin useampaa tutustumiskertaa, eikä kylmiltään päivähoitoon tuloa, kuten yhdessä vastauksessa todettiin. Vastausten perusteella tutustumiskäyntejä on ollut yksi, tai ei lainkaan. Useampi vastaaja koki, että he ovat olleet tutustumiskäynneillä työntekijöiden tiellä, ja että tutustuminen on tuntunut olevan työntekijöille vieras ajatus. Vuorohoidon puolesta vanhemmat kirjoittivat ymmärtävänsä hektisyyden, ja ratkaisuksi he toivoivat esimerkiksi hoidon aloittamisen kerhopäivinä ennen pitkien hoitopäivien alkua.

”Vanhempi lapsi opetteli kerhopäivien kautta, se oli hyvä. Nuoremmalla ei tätä mahdollisuutta ollut, ihmettelen miksi.” (Vastaus taulukon 3 avoimeen kysymykseen)

”Mielestäni on tärkeää, että lapsi pääsee tuttujen ihmisten kanssa tutustumaan päivähoiton rutiiniin ennen varsinaisen hoidon aloittamista. Useita vierailuita, jotta kuvio tulee tutuksi (määrä riippuu varmasti lapsen luonteesta).” (Vastaus taulukon 3 avoimeen kysymykseen)

Positiivista palautetta hoidon aloituksesta kirjoittivat ne vanhemmat, joiden lapsi oli aloittanut hoidon kerhopaikalla. Vanhemmat toivoivat myös päivähoidosta viestejä lapsensa ensimmäisiltä hoitopäiviltä; kuinka hoitopäivä sujuu, sujui se sitten hyvin tai huonosti.

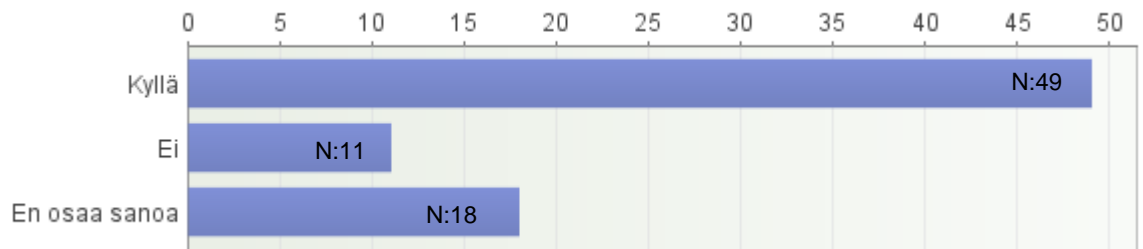
Taulukko 4. Nykyinen yhteistyö kodin ja päivähoiton välillä(N:78)

	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Joskus	Ei koskaan
Työntekijät ovat helposti lähestyttäviä	28	46	2	2	0
Vanhempien kasvatustapoja kuunnellaan ja ne otetaan huomioon päivähoiton arjessa	20	37	15	6	0
Päivähoidosta saatuja neuvoja hyödynnetään kotona	17	39	11	10	1
Kotoa saatuja neuvoja hyödynnetään päivähoitossa	11	35	24	8	0
Päivähoidossa ollaan kiinnostuneita siitä, mitä lapselleni kuuluu myös kotona	16	34	9	17	2
Päivittäisten keskustelujen ilmapiiri on asiallinen	50	25	3	0	0
Lapsen kasvuun liittyvät sovitut asiat kodin ja päivähoiton välillä pitävät kotona	31	36	9	1	1
Lapsen kasvuun liittyvät sovitut asiat kodin ja päivähoiton välillä pitävät päivähoitossa	26	38	10	3	1

Päivähoidon aloituskäytänteiden jälkeen vanhemmilta kysyttiin mielipidettä nykyisistä yhteistyökäytänteistä (Taulukko 4). Aloituskäytänteisiin toivottiin kehittämistä, mutta nykyisiin yhteistyökäytänteisiin oltiin kuitenkin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Päivähoidon aloituksessa toivottiin, että työntekijät esittelisivät itsensä (Taulukko 3), mutta tässä kysymyksessä vanhemmat kokivat työntekijöiden olevan helposti lähestyttäviä. Tulkitsen tämän johtuvan siitä, että vanhemmat ovat hiljalleen tutustuneet työntekijöihin. Useita en osaa sanoa -vastauksia oli kysyttäessä, kuunnellaanko ja huomioidaanko vanhempien kasvatustapoja päivähoitossa ja hyödynnetäänkö vanhemmilta saatuja neuvoja päivähoitossa. Alasuu-tarin (2010) mukaan pitkään vallinnut työntekijän asiantuntijarooli lapsen kasvusta ja kehityksestä on syrjäyttänyt vanhemman asiantuntijaroolin ja tämä näkemys on nyt murroksessa. Vanhempi tulisi nähdä kokemusasiantuntijana lapsensa asioissa (Roberts 2017,6). Kittilän varhaiskasvatuksesta (2018) kertovalla nettisivulla korostetaan myös vanhempien asiantuntijuutta omasta lapsestaan. Saamistani vastauksista kuitenkin tulkitsen, ettei vanhemmilla ole tietoa otetaanko

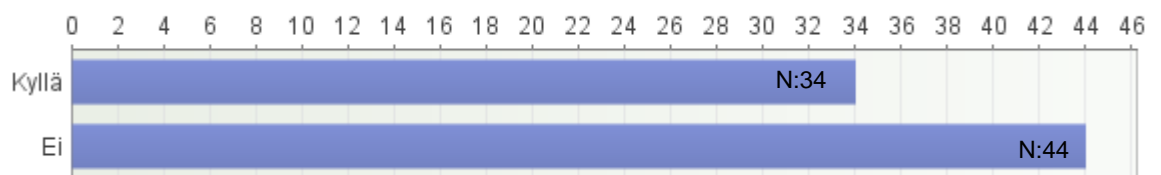
heidän asiantuntijuuttaan huomioon päivähoitossa. Vanhempien asiantuntijuuden huomioiminen tuli ilmi myös myöhemmässä kysymyksessä (Taulukko 12).

Tyytyväisyys nykyisiin yhteistyökäytänteisiin näyttäytyi myös seuraavassa kysymyksessä, jossa kysyttiin kannustaako nykyinen yhteistyö osallistumaan lapsen päivähoiton arkeen ja suurin osa vastauksista oli myönteisiä (Kuvio 10).

Kuvio 10. Nykyinen yhteistyötapa kodin ja päivähoiton välillä lisää vanhemman halua osallistua lapsen päivähoiton arkeen (N:78)

Tämä kysymys (Kuvio 10) oli jatkoa edelliselle kysymykselle (Taulukko 4), jonka ajatuksena oli arvioida, haluaako vastaaja tämänhetkistä yhteistyötä ajatellen osallistua lapsen päivähoiton arkeen. Tulkitsen kuvion 10 vastaukset, että vanhemmat kokevat pääosin nykyisen yhteistyön kodin ja päivähoiton välillä positii-visena ja he haluavat osallistua päivähoiton arkeen. En osaa sanoa -vastauksia oli enemmän kuin ei- vastauksia. En osaa sanoa -vastaukset voidaan tulkita, ettei vanhemmilla luultavasti ole tietoa millä tavoilla he voisivat osallistua, kuten kysyt- täessä vaikuttamisen mahdollisuuksista (Kuvio 12) on vastattu.

Kuvio 11. Vastanneiden vanhempien lasten osuus, joilla lapsi on siirtynyt ryhmästä toi- seen (N:78)

Vanhemmat vastasivat kysymyksessä, onko heidän lapsensa koskaan siirtynyt ryhmästä toiseen ja minkälaiset kokemukset siirtymisestä on jäänyt, sillä myös lapsen ryhmästä toiseen siirtymätilanteissa yhteistyö vanhempien kanssa on

merkittävää (Opetushallitus 2016, 33). Ryhmästä siirtymisellä tarkoitan esimerkiksi iän myötä siirtymistä pienempien ryhmästä isompien ryhmään, ryhmän vaihtoa vuorohoidosta päivähoidon tai päinvastoin, tai muuton vuoksi ryhmän vaihtoa. Kuviosta 11 on nähtävillä vastanneiden osuus, joilla lapsi on siirtynyt, tai ei ole siirtynyt. Vastaajat, joiden lapsi oli joskus siirtynyt toiseen ryhmään, siirtyivät vastaamaan kyselyssä siirtymätilanteen järjestämistä liittyvään kysymykseen (Taulukko 5). He, joiden lapset eivät koskaan olleet siirtyneet, siirtyivät kyselyssä vastaamaan, kuinka he toivoisivat siirtymätilanteen olevan järjestetty (Taulukko 6). Myös he joiden lapset olivat joskus siirtyneet toiseen ryhmään, vastasivat tähän kysymykseen.

Taulukko 5. Siirtymätilanteen järjestelyt (N:34)

	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Joskus	Ei koskaan
Tulevan ryhmän työntekijät esittelevät itsensä	7	16	2	5	3
Saan suullisen tiedon tulevan ryhmän arjesta	5	15	5	7	0
Saan kirjallisen tiedon tulevan ryhmän arjesta	4	11	7	9	2
Ennen lapseni siirtymistä sovitaan aloituskeskustelu tulevan ryhmän työntekijän kanssa	0	10	8	6	9
Lapseni käy tutustumassa tulevaan ryhmään	10	10	7	6	0
Aika uuteen ryhmään tutustumiselle on riittävä	7	11	7	7	0
Tieto lapseni tavoista ja rutiineista siirtyy vanhasta ryhmästä uuteen ryhmään	6	11	12	5	0

Enemmistö vanhemmista, joiden lapsi oli joskus siirtynyt ryhmästä toiseen, vastasi tulevan ryhmän työntekijöiden esitellessä itsensä ja saaneensa suullisen tai kirjallisen tiedon tulevan ryhmän arjesta. Tässä kysymyksessä eniten ei koskaan -vastauksia sai kysymys aloituskeskustelusta, aina-vastauksia ei ollut yhtään, ja tämän kysymyksen vastaukset painottuivat enimmäkseen joskus tai ei koskaan vastauksiin. Ryhmästä toiseen siirtyvä lapsi käy enemmistön mukaan tutustumassa tulevaan ryhmäänsä ja tutustumisaika koettiin pääsääntöisesti riittäväksi. Tieto lapsen tavoista ja rutiineista koettiin siirtyvät useimmiten uuteen ryhmään, mutta tämä kysymys keräsi myös eniten en osaa sanoa -vastauksia tässä kysymyksessä. Seuraavan kysymyksen vastaukset (Taulukko 6) antoivat kehittämissuhteita siirtymätilanteiden järjestämiseen.

Taulukko 6. Vanhempien toiveet siirtymätilanteiden järjestämisestä (N:20)

Tarkasteltava asia	Vastaus
Kuinka siirtymätilanteet tulisi järjestää	<ul style="list-style-type: none"> • Yksi tuttu työntekijä siirtyy lapsen mukana tulevaan ryhmään (6) • Riittävästi aikaa tutustumiselle ennen siirtymistä, esimerkiksi päivittäinen vierailu tulevassa ryhmässä (6) • Siirtymätilanteissa tutustuminen ja keskustelumahdollisuus uuden ryhmän kanssa myös vanhemmille (4) • Vanhemmille riittävän ajoissa tieto lapsen uuteen ryhmään siirtymisestä (4)

Vanhemmilta kysyttiin, kuinka he toivoisivat lapsen ryhmästä toiseen siirtymätilanteen olevan järjestetty. Vastauksissa oli havaittavissa kehittämissuhteita edellisen kysymyksen (Taulukko 5) kohtiin, jotka olivat saaneet useamman en osaa sanoa, joskus, tai ei koskaan -vastauksen. Työntekijöissä toivottiin olevan vähemmän vaihtuvuutta ja esiin nostettiin ajatus, että ainakin yksi tuttu työntekijä siirtyisi lapsen mukana uuteen ryhmään.

”Viime vuonna siirtyminen tapahtui saman talon sisällä ja työntekijät tuli kesän aikana tutuksi. silti meinasi olla haastava syksy. nyt jos ja kun poika siirtyy toiseen taloon syksyllä ja kaikki menee uusiksi. pitäisi kyllä miettiä miten siirtyminen tapahtuu. ehkä kuitenkin kaikki hoitajat ovat kesän samassa talossa ja tulevat taas tutuiksi. Kesän aikana pitäisi olla samoja lapsia ryhmässä kuin syksylläkin. ettei muutu talo, hoitajat ja kaverit” (Vastaus taulukon 6 avoimeen kysymykseen)

”Jos on pienestä lapsesta kysymys, ja miksei isommastakin, niin olisi hyvä, että edes yksi tuttu hoitaja siirtyy mukana, etteivät kaikki henkilöt uudessa ryhmässä ole outoja.” (Vastaus taulukon 6 avoimeen kysymykseen)

”Viimeksi siirron päätös tuli aika lyhyellä varotusajalla ja daisyyn hoitoilmoitukset meni vanhaan ryhmään vielä pariviikkoa ryhmänvaihdon jälkeenkin niin se tuotti hieman ongelmia kun uudessa ryhmässä

ei tiedetty oliko lapsi tulossa tarhaan vai ei.” (Vastaus taulukon 6 avoimeen kysymykseen)

Pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja henkilöstön välillä edistävät lapsen yksilöllistä tuntemista (Opetushallitus 2016, 18). Kittilän kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017) mainitaan henkilöstön pysyvyyden mahdollistavan lasten osallistumista, mutta tähän kyselyyn vastanneet vanhemmat kokivat, että vaihtuvuutta henkilöstössä on liikaa.

”Ennen siirtymistä, tutustuminen ryhmään. Ja vanhempien keskustelua hoitajien kanssa” (Vastaus taulukon 6 avoimeen kysymykseen)

”Hänellä on ollut joka vuosi eri tarhaopettaja ja tämä riittää!” (Vastaus taulukon 6 avoimeen kysymykseen)

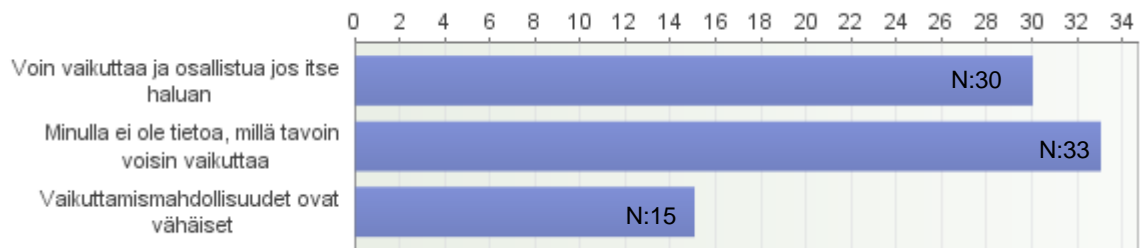
”Hyvin ennakoitu lapsen kannalta. Vanhemmille tulee antaa tarpeeksi ja tarpeelliset tiedot etukäteen. Tiedonkulku tulee turvata niin vanhempien ja päiväkodin välillä sekä henkilöstön välillä.” (Vastaus taulukon 6 avoimeen kysymykseen)

Kittilän varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017) mainitaan myös, että erityisesti lapsen siirtymätilanteissa vanhempien toiveet ja ajatukset otetaan huomioon, mutta kyselystä saamien vastausten perusteella tämä ei kaikilta osin toteudu. Vastaajat toivoivat siirtymätilanteisiin enemmän tutustumisaikaa ja tiedon ryhmästä toiseen siirtymisestä riittävän ajoissa. Siirtymätilanteista mainittiin myös, että uuteen ryhmään tutustumisen mahdollisuus järjestettäisiin myös vanhemmille ja vanhemmat voisivat käydä uuden ryhmän työntekijöiden kanssa aloituskeskustelun. Vastausten perusteella tulkitseen, etteivät vanhemmat koe saavansa riittävästi, tai riittävän ajoissa tietoa lapsensa tutustumis- ja siirtymätilanteissa.

5.3 Vanhempien osallisuus päivähoitoon vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksien näkökulmasta

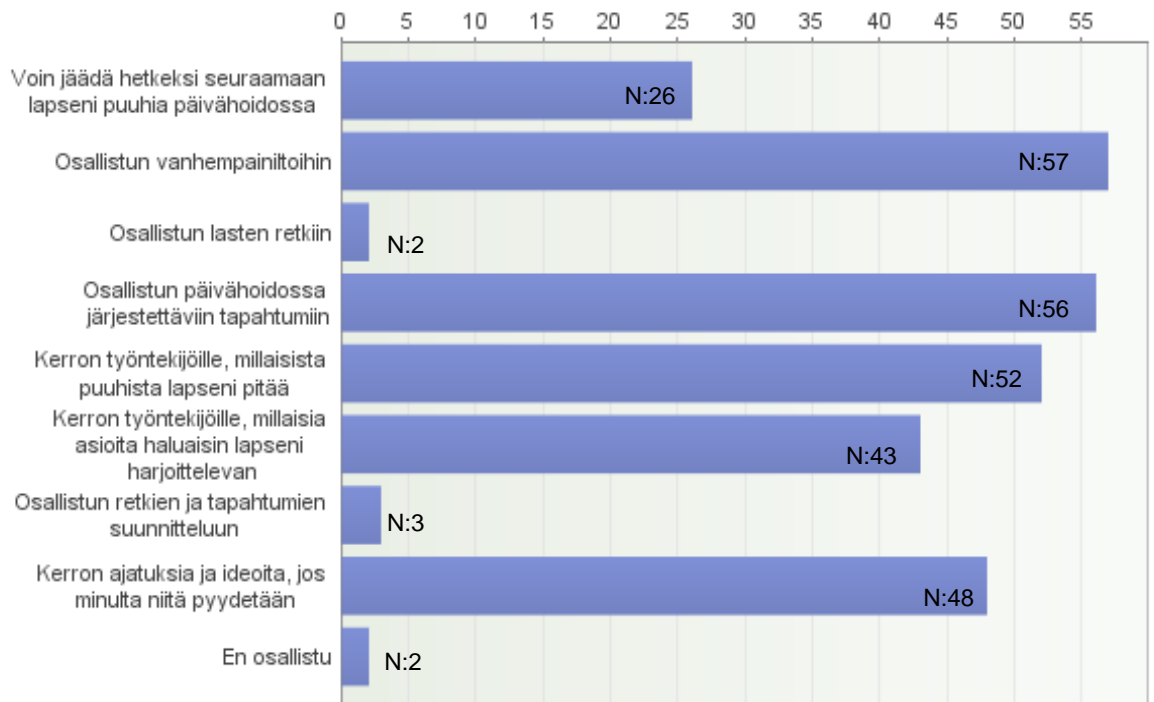
Kyselyn tässä osiossa lähdin selvittämään millaiset kokemukset vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksista vanhemmilla on lapsensa varhaiskasvatukseen. Kuten varhaiskasvatuksen tilannekatsauksessa (2016) todetaan, vanhempien osallisuus on keskeistä varhaiskasvatuksen käytänteiden kehittämisessä

(Karila 2016, 41). Myös varhaiskasvatustalainsäädäntö painottaa vanhempien huomioimista ja mukaan ottamista lapsensa varhaiskasvatukseen suunnitteluun, päätöksentekoon ja toteutukseen (Varhaiskasvatustalain 580/2015, 7 b §). Vanhempien osallisuutta tarkastellessa Karila (2016) huomauttaa, että on huomioitava vaihtelu, jota lasten kulttuuritaustoissa esiintyy, kuten esimerkiksi vanhempien epätyypilliset työajat. Tässä yhteydessä tarkastelen vaikuttamisen ja osallisuuden mahdollisuuksia huomioiden myös sesonkityön vaikutuksen Kittilän varhaiskasvatuksessa.

Kuvio 12. Tämänhetkiset kokemukset vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksista päivähoiton arkeen (N:76)

Kysyttäessä vaikuttamisen mahdollisuuksista (Kuvio 12) suurin osa (33) vastasi, ettei heillä ole tietoa millä tavoin he voisivat vaikuttaa päivähoiton arkeen. Kuitenkin moni (30) vastaaja koki voivansa vaikuttaa, jos itse haluaa. Vastaajista 15 oli sitä mieltä, että vaikuttamismahdollisuudet ovat vähäiset. Seuraavilla kysymyksillä kartoitin millaisiin asioihin vanhemmat kokevat voivansa vaikuttaa ja osallistua koskien lapsensa päivähoitoa.

Kuvio 13. Tämänhetkinen osallistuminen päivähoiton arkeen (N:77)

Selvästi enemmistö vanhemmista osallistuu päivähoiton arkeen osallistumalla vanhempainiltoihin sekä päivähoitossa järjestettyihin tapahtumiin (Kuvio 13). Seuraavaksi eniten vastaajat kokivat osallistuvansa päivähoiton arkeen kertomalla työntekijöille lapsensa mielipuuhiista ja mahdollisista harjoittelun tarpeista sekä tuomalla pyydettäessä omien ideoita ja ajatuksia päivähoitoon. Osa vastaajista koki myös voivansa jäädä seuraamaan lapsen puuhia päivähoitoon, mutta tässä kohdassa vastauksia oli huomattavasti vähemmän. Itse retkiin tai retkien ja tapahtumien suunnitteluun osallistutaan vähiten. Nämä kysymykset olivat vastaajille valmiita vaihtoehtoja, mutta halusin myös antaa mahdollisuuden tuoda avoimella kysymyksellä esille omia kokemuksia ja ajatuksia osallistumisesta päivähoiton arkeen (Taulukko 7).

Taulukko 7. Vanhempien kokemukset osallistumisesta päivähoiton arkeen (N:36)

Tarkasteltava asia	Vastaus
Kokemukset osallistumisesta päivähoiton arkeen	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhempia kuullaan ja heiltä kysytään ideoita (8) • Kiire rajoittaa osallistumista (7) • Järjestetyt tapahtumat lisäävät yhteisöllisyyden tunnetta (5) • Hyvä kokemus (5) • Yhteisöllisyyteen ja ryhmäytymiseen tulisi panostaa enemmän (4) • Vanhemmalle tärkeää nähdä lapsi omassa ympäristössään (4) • Toiveena lapsen mahdollisuus osallistua yhteisiin tapahtumiin tai retkiin vanhemman kanssa, vaikka lapsella olisi vapaapäivä (3)

Vanhemmilla oli pääsääntöisesti hyviä kokemuksia osallistumisesta päivähoiton arkeen. Erityisesti erilaiset juhlat ja tapahtumat, jossa mahdollistui yhteinen tekeminen, koettiin yhteisöllisyyttä lisäävänä tekijänä. Vanhemmat mainitsivat kuitenkin myös kokemuksen siitä, että aikaisemmin yhteisöllisyyteen ja ryhmäytymiseen on panostettu päiväkodilla enemmän. Nykyisin kirjalliset työt nähdään vievän hoitajilta paljon aikaa.

”Hyvät kokemukset. Vanhemmilta kysytään ideoita tapahtumiin, ja näin ollaan mukana suunnittelussa. Lisäksi esimerkiksi yhteinen toulukas joulujuhla oli mukava, ja pienille lapsille mukavampi kokemus kuin kaikkien edessä esiintyminen ja jännittäminen. Hienoa että välillä myös juhlat järjestetään erilaisella, osallistuvammalla kaavalla!”
(Vastaus taulukon 7 avoimeen kysymykseen)

”Ihan positiiviset kokemukset tällä hetkellä. Olen saanut käydä ryhmän tiloissa katsomassa lasten töitä” (Vastaus taulukon 7 avoimeen kysymykseen)

”Hoitajilla on paljon lapsia sekä kirjallisia töitä, tuntuu että mitä pidemmälle vuodelle kuluvat varsinainen yhdessäolo lasten kanssa jää vähemmälle. Vanhemman lapsen kanssa minulla oli se kokemus, että ryhmäytymiseen panostettiin enemmän, hoitajien ja lasten yhdessäolo oli spontaanimpaa ja välittömämpää. Tämä koskee myös

vanhempien läsnäoloa ja osallistumista.” (Vastaus taulukon 7 avoimeen kysymykseen)

”Tapahtumat ovat olleet mukavia, vaikka poika tahtookin niissä istua vain sylissä, mutta uskon, että poikakin on tykännyt. Kiva kun työntekijät jaksaa järjestää niin paljon tapahtumaa” (Vastaus taulukon 5 avoimeen kysymykseen)

Vanhemmat nostivat tärkeäksi mahdollisuuden nähdä lasten töitä ja päiväkotiarkea. Vanhemman osallistuessa lapsensa päiväkotiarkeen esimerkiksi juhlien ja tapahtumien kautta, se mahdollistaa vanhemmalle hetkiä lapsensa tarkasteluun lapsen omassa vertaisryhmässä (Lehtikangas 2004, 106). Vastauksissa vanhemmat toivat esille työn tuomien kiireiden ja perheen muiden arjen aikataulujen, sekä päiväkodin tapahtumiin osallistumisen yhteensovittamisen olevan haasteellista. Tämän vuoksi vanhemmat esittivät ajatuksen mahdollisuudesta osallistua yhteisiin tapahtumiin yhdessä vanhemman kanssa, vaikka lapsi viettäisikin vapaapäivää hoidosta. Pienempien päiväkotien osalta vastauksissa tuotiin esille kokemus, että järjestettyjä yhteisiä tapahtumia on vähemmän verrattuna isompiin päiväkoteihin, joten osallistuminen ei ole mahdollista.

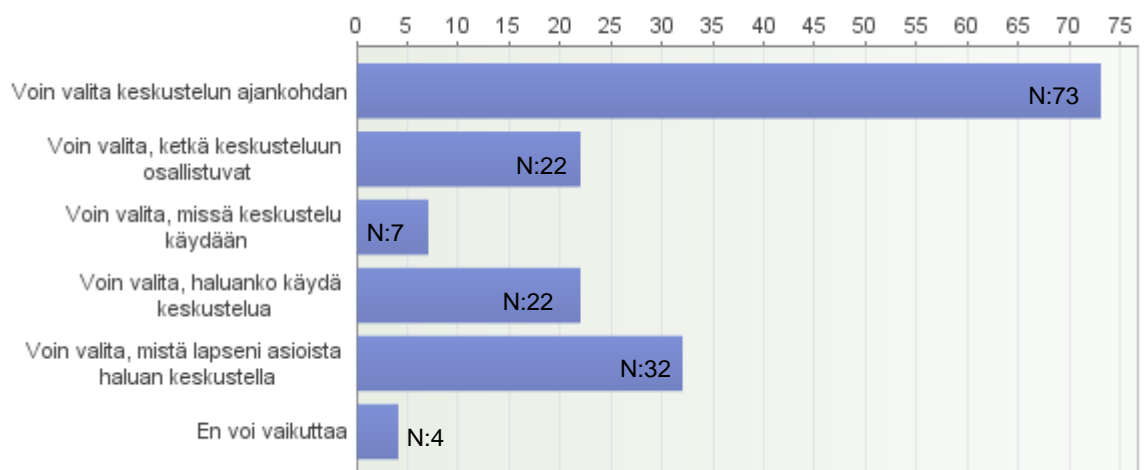
”Hyvät, on ollut mukava nähdä mitä päiväkodissa tehdään ja miten lapsi siellä toimii ja se on lapsellekin tärkeää.” (Vastaus taulukon 7 avoimeen kysymykseen)

”Verrattuna isoihin päiväkoteihin, ryhmäperhepäiväkodissa ei juurikaan järjestetä tapahtumia yms mihin vanhempi voisi osallistua. Se harmittaa, kun kuulee kuinka isommissa päiväkodeissa on kevätjuhlaa, isovanhempien päivää yms.” (Vastaus taulukon 7 avoimeen kysymykseen)

”Osallistumisesta on jäänyt positiiviset kokemukset niiltä osin, kuin olen voinut osallistua. Yhteiset tapahtumat ovat mukavia ja niitä saisi olla enemmänkin, jotta myös kiireisillä vanhemmilla olisi vaihtoehtoja osallistua - aina ei saa aikatauluja järjestettyä vaikka kuinka haluaisi. Erityisesti olisin valmis osallistumaan työ- ja hoitoajan ulkopuolella järjestettäviin tapahtumiin, jolloin osallistuminen ei olisi työnantajalta pois, mutta lapsi saisi hyviä kokemuksia yhdessä vanhempien kanssa

päivähoitoympäristössä tai henkilökunnan kanssa. Yhteistyö tiivistäisi myös vuorovaikutusta perheen ja hoitajien välillä.” (Vastaus taulukon 7 avoimeen kysymykseen)

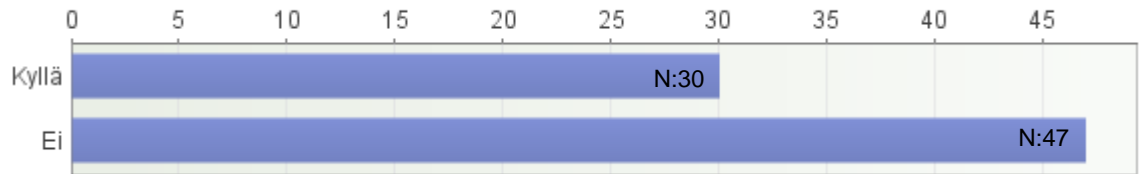
Nivala & Ryyänen (2013) määrittelevät osallisuutta osallistujien riittävän tiedonsaannin kautta. Kun osallistujat saavat kulloisestakin asiasta tarvittavat tiedot ja asioiden sisällöt, osallistujilla on mahdollista asioiden sisällön ymmärtämisen kautta tuoda omat näkemyksensä asioihin ja yhteinen tiedonjako mahdollistuu (Nivala & Ryyänen 2013, 21). Tulkitsen vanhempien vastaukset niin, että vanhemmat olisivat halukkaita osallistumaan enemmän, kunhan osallistumisen mahdollisuudet ovat kaikille selkeitä. Vanhemmille on vastauksien perusteella tärkeää olla kokemuksellisesti osana ja näkemässä lapsensa päiväkotiarkea, jossa he eivät muutoin voi olla päivittäin osallisena.

Kuvio 14. Vanhempien vaikutusmahdollisuudet varhaiskasvatuskeskusteluihin (N:76)

Kyselyssä vanhemmat vastasivat vaikuttamisen mahdollisuuden kokemuksestaan lapsensa varhaiskasvatuskeskusteluihin (Kuvio 14). Suurin osa vastasi voitavansa valita keskustelun ajankohdan, seuraavaksi eniten vaikuttamismahdollisuuksia oli keskustelun sisällössä. Alasuutarin (2010) mukaan vanhempien asiantuntijuus tulisi huomioida etenkin varhaiskasvatuskeskusteluissa, mutta useimmiten keskusteluissa perheen todellinen arki ja täytettävä lomake eivät kohtaa. Tässä kysymyksessä huomioni kiinnittyi siihen, että vanhemmat kokivat voitavansa valita keskustelun ajankohdan, mutta huomattavasti vähemmän vastauksia oli

keskustelun sisällössä (voin valita, mistä lapseni asioista haluan keskustella), vaikka varhaiskasvatuskeskustelussa kyse on heidän omasta lapsestaan.

Kuvio 15. Halu vaikuttaa ja osallistua päivähoiton arjen suunnitteluun (N:77)

Kysyttäessä vanhempien halua osallistua ja vaikuttaa päiväkodin arjen suunnitteluun, suurin osa vastauksista oli negatiivisia (Kuvio 15). Vastaajan valinnan perusteella kyselyssä siirtyi joko kysymykseen millä tavoin haluaa vaikuttaa ja osallistua, tai miksi ei halua vaikuttaa ja osallistua (Taulukko 8).

Taulukko 8. Kyllä ja ei vastaukset teemoiteltuna

Tarkasteltava asia	Ei halua osallistua (N:38)	Haluaa osallistua (N:22)
Vanhempien mielipiteet osallistumisesta	<ul style="list-style-type: none"> • Luottamus työntekijöiden ammattitaitoon (18) • Päiväkodin arki nykyisellään hyvin suunniteltu ja toimiva (10) • Osallistumalla voi haitata ammattilaisten työtä (4) • Oman kotiarjen järjestelyssä on riittävästi tekemistä (3) 	<ul style="list-style-type: none"> • Työntekijöiden ja vanhempien yhteinen suunnittelu koskien vuoden tapahtumia ja retkiä (6) • Vaikuttaminen vanhempainneuvoston kautta (5) • Vanhemmille enemmän tietoa, kuinka päiväkodin arkea suunnitellaan (5) • Haluaisi tietoa, kuinka voisi osallistua (2) • Kiusaamisen ehkäisy (1) • Saamekielinen päiväkotitoiminta (1) • Ruokailukulttuuriin vaikuttaminen (1) • Sukupuolineutraalius (1)

Luokittelin ei halua osallistua -vastaukset neljään eri kategoriaan. Suurin osa vanhemmista vastasi luottavansa työntekijöiden ammattitaitoon, eivätkä halunneet siksi puuttua suunnitellun.

”En halua olla liian määräilevä, päiväkodissa on omat rytmit ja asetukset ja minusta on hyvä että lapsi oppii että erin paikoissa on erilaisia tapoja ja sääntöjä” (Ei halua osallistua- vastaus)

”Siksi että nykyisellään totuus on tädeillä, avoimeen kommunikaatioon ei ole mahdollisuutta.” (Ei halua osallistua- vastaus)

”Koen että hoitohenkilökunta on alansa ammattilaisia ja tietävät mitä tekevät, resurssien puitteissa. Aina on kuitenkin voinut ehdottaa asioita ja meitä on myös kuunneltu” (Ei halua osallistua- vastaus)

”En koe tarvetta siihen, työntekijät ovat osaavia ja homma hoituu paremmin, kun en sählää välissä” (Ei halua osallistua- vastaus)

Osa vastanneista vanhemmista arveli myös, että he voivat haitata päivähoiton työntekijöiden työntekoa puuttumalla itse suunnitteluun. Tätä ajatusta voidaan luonnehtia myös asiantuntijalähtöiseksi yhteistyömalliksi, joka korostaa ammattihmisen koulutustaustan tuomaa parempaa tai oikeampaa tietoa. Asiantuntijalähtöisyyttä voi tukea vanhempien käsitys ammattikasvattajien ensisijaisemmasta ja oikeammasta tiedosta, jossa he kokevat asiantuntijoiden oleva vastuussa lapsen kehityksestä ja oppimisestä. (Kekkonen 2012, 35-36.) Tämänhetkiseen päiväkodin arjen suunnitteluun vanhemmat olivat tyytyväisiä, mikä oli myös synnä siihen, etteivät vanhemmat näe tarpeelliseksi osallistua. Vanhemmat vastasivat myös omassa kotiarjessa olevan riittävästi tekemistä, minkä vuoksi ei halua osallistua.

”Nykyinen arki ja sen pyörytys vie tämän hetkiset voimavarani täysin.” (Ei halua osallistua- vastaus)

”Osaavat siellä paremmin” (Ei halua osallistua- vastaus)

Enemmistö vastaajista, jotka olivat vastanneet haluavansa osallistua, oli halukas osallistumaan erilaisten retkien ja tapahtumien suunnitteluun ja järjestämiseen. Vastauksissa toivottiin myös, että vanhemmille selkiytettäisiin, kuinka päiväkodin arkea suunnitellaan ja millaisia asioita suunnittelussa otetaan huomioon.

”Olla kuulemassa miten arkea suunnitellaan. Minkälaisia asioita otetaan huomioon” (Haluaa osallistua- vastaus)

”Tietää enemmän. Uskon ammattilaisten kykyyn osata suunnitella asiat hyvin, mutta en tiedä juuri mitään suunnitelmista.” (Haluaa osallistua- vastaus)

”Olla esim. vanhempainillassa mukana suunnittelemassa päiväkodin mahdollisia tapahtumia vuoden varrelle. Huoltajilta voisi kysellä ideoita myös ihan normi arkipäiviin päiväkodilla.” (Haluaa osallistua- vastaus)

Vanhempainneuvosto mainittiin myös yhtenä vaikuttamisen kanavana, mutta esille nousi myös epäselvyys vanhempainneuvoston toiminnasta ja sen olemassaolosta. Muita asioita, joissa haluttiin olla mukana olivat kiusaamisen ehkäisy, saamenkielisen päivähoidon rakentaminen, päiväkodin ruokailutarjontaan vaikuttaminen sekä sukupuolineutraaliin kasvatukseen vaikuttaminen.

”Vastaamalla tai antamalla ideoita, jos niitä kysytään. Onko päiväkodilla enää vanhempainneuvostoa?” (Haluaa osallistua- vastaus)

”Mielelläni kuulisin viikon tapahtumista enemmän ja olisin mukana suunnittelemassa esim. lisää tapahtuma/teemapäiviä. Toivoisin voivani vaikuttaa esim. lapsen ruokailuun enemmän. ”Sokeriton” päiväkotikoti oli ajatuksena erittäin hyvä, mutta jäi vähän ajan päästä unhoon.” (Haluaa osallistua- vastaus)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) painotetaan, että varhaiskasvatussyksikön tulee järjestää vanhemmille mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toteuttamiseen ja suunnitteluun, sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista ja toiminnasta on velvollisuus kertoa vanhemmille. Saamieni vastausten perusteella vanhemmat kokevat, etteivät he saa riittävästi tietoa, kuinka lapsen varhaiskasvatusta suunnitellaan ja he haluaisivat enemmän mahdollisuuksia olla mukana suunnittelussa.

5.4 Tiedollinen osallisuus

Nivalan & Ryynäsen (2013) mukaan osallisuudessa merkittävää on, että osallistujilla on saatavilla riittävät tiedot ja asiasisällöt, jotta yhteinen tietämyksen jakaminen onnistuu. Tieto-osallisuudesta puhuttaessa tärkeäksi nousee oikeus saada ja tuottaa tietoa (Leeman ym. 2015, 6). Tiedonvaihdon kysymyksissä kiinnitin huomiota siihen, kuinka vanhemmat kokevat tällä hetkellä saavansa tietoa päivähoidosta ja miten he toivoisivat tiedonvaihdon keinoja kehitettävän. Sisäistin tiedonvaihtoon lapsen tuonti- ja hakutilanteet, sillä keskustelut lapsen päivästä luovat pohjaa lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. Sujuvat tiedon siirron käytännöt edesauttavat lapsen etua. (Opetushallitus 2016, 18, 33.)

Taulukko 9. Kokemukset tuodessa lasta päivähoitoon (N:75)

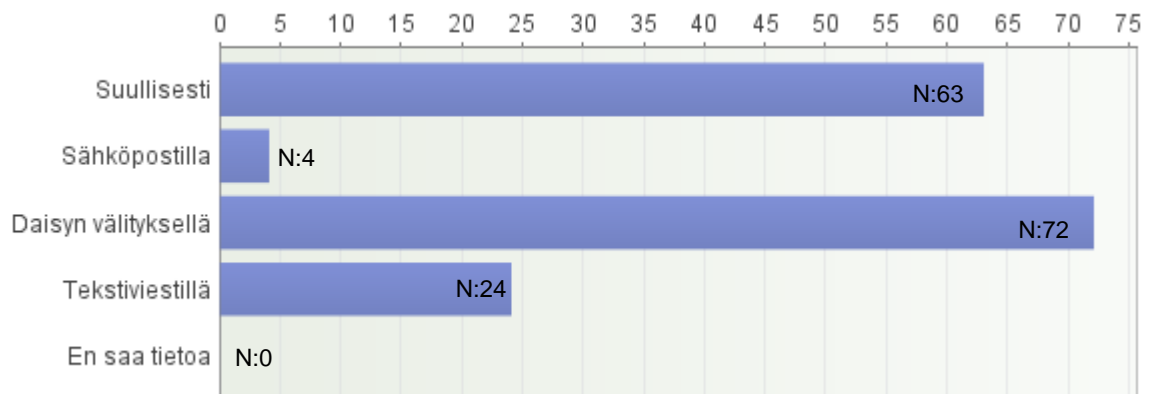
	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Joskus	Ei koskaan
Työntekijä tulee vastaanottamaan minut ja lapseni	47	25	0	3	0
Tiedän, mitä sinä päivänä päivähoidossa tapahtuu	16	43	3	13	0
Jos en tiedä tulevan päivän tapahtumista, saan niistä tuontitilanteessa tietoa	30	30	2	12	0
Kerron työntekijälle, kuinka lapseni aamu on sujunut	19	29	2	24	0

Vanhemmat vastasivat kyselyssä kokemuksistaan lapsen tuonti- ja hakutilanteista (Taulukko 9 ja 10). Tuodessa lasta päivähoitoon (Taulukko 7) vanhemmat kokivat, että heitä tullaan vastaanottamaan, heillä oli tieto sen päivän tapahtumista ja jos ei ollut, he saivat siitä tiedon. Lapsen kotiaamun sujumisesta kerrottiin myös useimmiten päivähoidon työntekijöille.

Taulukko 10. Kokemukset hakiessa lasta päivähoidosta (N:76)

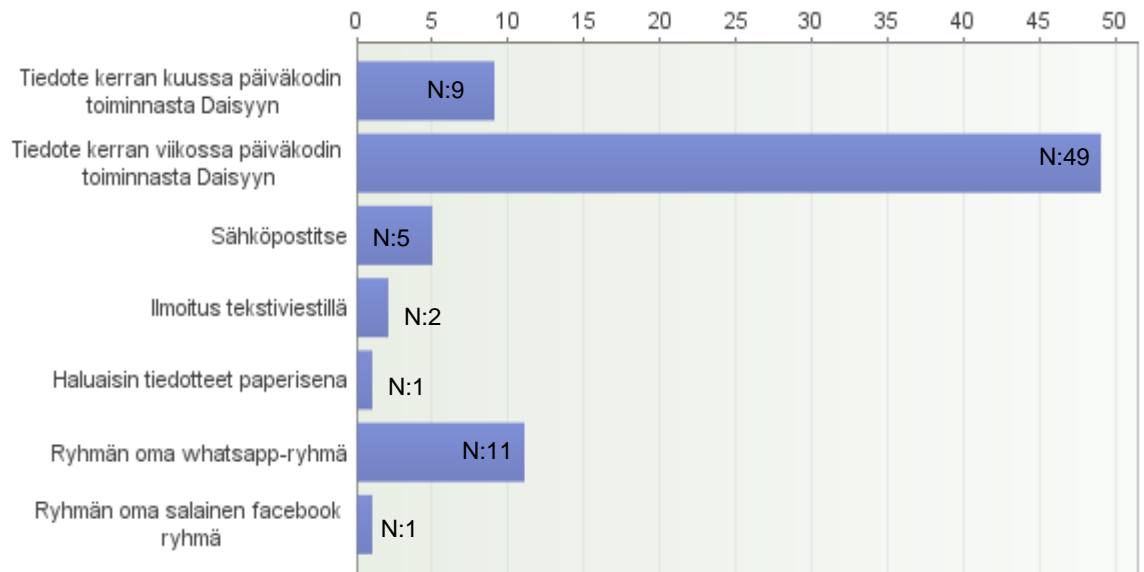
	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Joskus	Ei koskaan
Työntekijä tulee vastaanottamaan minut	33	35	1	6	1
Saan riittävästi tietoa siitä, kuinka lapseni päivä on sujunut	17	39	1	18	1
Minua muistutetaan seuraavien päivien tapahtumista	9	30	5	29	3
Aika keskusteluun lapsen päivästä on riittävä	23	28	3	22	0

Hakutilanteita koskevien kysymysten vastauksissa oli havaittavissa enemmän hajontaa (Taulukko 10). Vastaanottaminen koettiin sujuvan lähes aina. Tiedon saanti lapsen päivän sujumisesta, sekä seuraavien päivien tapahtumista ja keskusteluajan riittävydessä suurin osa koki näiden toimivan lähes aina.

Kuvio 16. Kuinka vanhemmat saavat tällä hetkellä tietoa päivähoidosta (N:78)

Vanhemmat vastasivat saavansa enimmäkseen tietoa päivähoidosta Daisy-sovelluksen välityksellä, sekä suullisesti (Kuvio 16). En saa tietoa -vastauksia ei ollut yhtään. Kittilän kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017) mainitaan, että tiedonsiirto voidaan järjestää kullekin perheelle sopivalla tavalla, esimerkiksi reissuviholla, Daisyn välityksellä, puhelimitse tai sähköpostitse.

Kuvio 17. Millä tavoin vanhemmat haluaisivat saada tietoa (N:78)

Kysyttäessä vanhempien mielipidettä tiedonsaantitavasta, enemmistö halusi tiedotteen kerran viikossa Daisyyn (Kuvio 17). Seuraavaksi eniten, mutta huomattavasti vähemmän vastauksia sai ryhmän oma Whatsapp-ryhmä. Tiedote kerran viikossa pitäisi vanhemmat ajan tasalla päiväkodin toiminnasta viikko kerrallaan.

Taulukko 11. Vanhempien toiveet koskien tiedonsiirtoa (N:16)

Tarkasteltava asia	Vastaus
Kuinka tiedonsiirto voisi olla järjestetty	<ul style="list-style-type: none"> • Yksi tiedotuskanava on riittävä (6) • Kiireelliset asiat joko tekstiviestitse/soittamalla/whatsapilla (4) • Isommista tapahtumista ilmoitus hyvissä ajoin (3) • Päiväkodin ilmoitustaululle myös esille tieto isommista tapahtumista (3)

Vanhemmat ilmaisivat selvästi yhden tiedotuskanavan olevan riittävä, he kokivat useamman tiedotuskanavan epäselväksi (Taulukko 11). Osa vanhemmista kannatti Whatsapp-ryhmää muistutuskanavana kiireellisille asioille, ryhmää kannattavat vanhemmat mainitsivat sen olleen käytäntö edellisessä hoitopaikassa.

”Vain ja ainoastaan Daisyyn kautta ja sitten kiireelliset, muistutukset tekstiviestinä tai whatsappina.” (Vastaus taulukon 11 avoimeen kysymykseen)

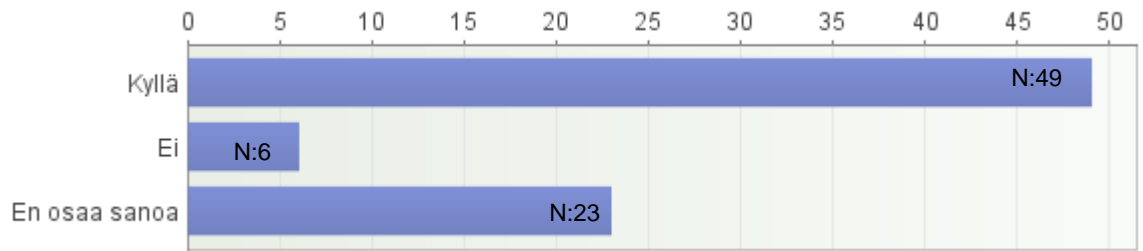
”Daisyyn lisäksi voisi tulla tekstiviestillä muistutus tärkeimmistä asioista. Whatsapp-ryhmää en koe tarpeelliseksi, menee helposti ohi aiheen asiat ja ryhmiä on jo työn/harrastusten myötä todella paljon.” (Vastaus taulukon 11 avoimeen kysymykseen)

Osa kuitenkin vastusti Whatsapp-ryhmää perustellen sen sillä, että harrasteryhmiä ja muita vastaavia on jo niin runsaasti, että päiväkodin Whatsapp-ryhmä olisi liikaa. Nykyisen käytännön, kiireellisten asioiden ilmoitus tekstiviestillä tai soittamalla koettiin olevan hyvä. Isommista tapahtumista tai retkistä toivottiin tulevan ilmoitus hyvissä ajoin, jotta vanhemmat voisivat valmistautua niihin. Unohtamisen välttämiseksi vanhemmat toivoivat, että tapahtumista laitetaan ilmoitus näkyville päiväkodin ilmoitustaululle.

”Sellaisista ”isommista” tapahtumista vanhempainillat, muut tapahtumat/retket hyvissä ajoin etukäteen. Tämä on mielestäni toiminut hyvin tähän asti. Jos on kiireellinen asia, niin sitten tekstiviesti/soitto on silloin kätevin tapa.” (Vastaus taulukon 9 avoimeen kysymykseen)

”Voisi tulla viikko ohjelma lisäksi sähköpostiin kun aina ei muista käydä daisyssä katsomassa” (Vastaus taulukon 9 avoimeen kysymykseen)

”Päiväkodin seinällä on hyvä olla ilmoitustaulu erityisesti sellaisista tapahtumista, jotka vaativat mukaan tiettyjä varusteita ym. koska joskus Daisy unohtuu tarkastaa.” (Vastaus taulukon 9 avoimeen kysymykseen)

Kuvio 18. Vanhempien kokemus, helpottaako nykyinen tiedonvaihtotapa osallistumista päivähoiton arkeen (N:78)

Enemmistö (49) vastanneista vanhemmista koki nykyisen tiedonvaihdon helpottavan osallistumista päiväkodin arkeen (Kuvio 18). En osaa sanoa -vastauksia oli myös useita (23). Tarkastelin useita en osaa sanoa -vastauksia yhdessä edellisen avoimen kysymyksen (Taulukko 11) kanssa, jossa mainittiin, että joskus Daisyn tarkistaminen unohtuu. Mikäli tarkistaminen unohtuu ja muistutuksia tarvitsee olla useampi ei ole poissuljettua, ettei tiedonvaihdon koeta välttämättä helpottavan päiväkodin arkeen osallistumista.

5.5 Kyselystä heränneet ajatukset

Viimeisenä kyselyssä vastaajat saivat tuoda ilmi millaisia asioita ja ajatuksia kyselystä oli herännyt koskien osallistumista päivähoiton arkeen (Taulukko 12).

Taulukko 12. Vastaajien kyselystä heränneitä ajatuksia (N:8)

Tarkasteltava asia	Vastaus
Kyselystä heränneitä ajatuksia	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhempia tulisi arvostaa lapsensa asiantuntijana (2) • Lapsen päivän kulusta kerrottaisiin myös hyvien asioiden lisäksi huonot (2) • Vanhemmille enemmän järjestettyjä tilaisuuksia tutustua toisiinsa (2) • Enemmän toiminnallisia tapahtumia lapsille ja vanhemmille (2) • Luottamus ja kiitos hyvästä ja ammattitaitoisesta hoidosta (2) • Enemmän tietoa lapsen päivän kulusta myös isompien lapsien kohdalla (1) • Enemmän mieshoitajia päiväkotiin (1) • Vastaanottotilanteiden rauhoittaminen aamuisin (1)

Vastauksissa toivottiin, että vanhemmat huomioitaisiin ja heitä arvostettaisiin lapsensa asiantuntijana. Kun vanhemman ja kasvatushenkilöstön keskustelu on aidosti dialogista ja vastavuoroista huomioiden työntekijän ammatillisen tuntemuksen sekä vanhemman kokemuksellisen asiantuntijuuden, keskustelujen sisältöä on mahdollista syventää ja yhteistyö on tasavertaista. Osallisuutta edistää kokemus siitä, että saa mielipiteensä kuulluksi, sekä tunne, että omat näkemykset otetaan vastaan merkityksellisinä. (Kekkonen 2006, 17; Nivala & Ryyänen 2013, 14.)

*”Olisi mukavaa kun vanhemmat otettaisiin enemmän oman lapsensa ammattilaisina vastaan, lapsi on erilainen kotona ja päivähoitossa.”
(Vastaus taulukon 12 avoimeen kysymykseen)*

”Lapset ja heidän vanhempansa tulisi olla samanarvoisia katsomatta heidän taustojaan tai ammattejaan” (Vastaus taulukon 12 avoimeen kysymykseen)

”Me vanhemmat haluamme tietää lapsen päivän kulusta ne hyvät ja myös pahat asiat!!! Älkää siis arastelko kertoa niitä, jos lapset ovat toimineet toista lasta kohtaan ilkeästi. Näistä kaikista PITÄÄ tulla tieto heti, jotta vanhemmilla on mahdollisuus puuttua AJOISSA tilanteeseen.” (Vastaus taulukon 12 avoimeen kysymykseen)

”Vastaanottotilanteitten rauhoittaminen aamuisin. Aito kiinnostus lapsen ja vanhemman kuulumisista. Aitouden kyllä äitinä tunnistaa <3” (Vastaus taulukon 12 avoimeen kysymykseen)

Lapsen päivän kulusta toivottiin saatavan enemmän tietoa myös isompien lasten kohdalta, sekä myös huonot asiat toivottiin tuotavan esille. Päiväkotiin toivottiin myös enemmän mieshoitajia, jotta lapset saisivat myös päivähoitossa miehen roolimallia. Vastauksissa toivottiin myös tilaisuuksia, jossa saman ryhmän lasten vanhemmat voisivat tutustua toisiinsa. Työvuosieni aikana olen kohdannut työn perässä talvisesongin ajaksi paikkakunnalle muuttaneita perheitä, joilla ei ole lainkaan tukiverkostoa paikkakunnalla. Huoltajien yhteinen toiminta ja verkostoituminen antavat tukea henkilöstön työlle ja vahvistavat yhteisöllisyyttä (Opetushallitus 2016, 33). Järjestetyt tilaisuudet ja tapahtumat saivat kiitosta ja toiminnallisia tapahtumia toivottiin enemmän, sillä alle kouluikäiset helposti jännittävät

esiintymistä, ja vanhempien osallisena oleminen oli ollut miellyttävä kokemus. Aamuisiin vastaanottotilanteisiin toivottiin rauhoittamista, jotta työntekijän, lapsen ja vanhemman aito kohtaaminen mahdollistuisi. Vastauksissa kiitettiin myös lapsen hyvästä hoidosta ja työntekijöiden ammattitaidosta.

”Kiitos, mielestäni päiväkodilla lapsi saa erinomaista hoitoa ja henkilökunta on lapsen asioista kiinnostunut. Itse voisin olla aktiivisempi-kin, parannettavaa olisi siis minulla”

6 TYÖNTEKIJÖIDEN KEHITTÄMISILTA

6.1 Kehittämisen kulku

Työntekijöille järjestettiin kehittämisilta syksyllä 2018, jossa esitin heille vanhemmille tekemäni Webropol-kyselyn ja siitä saamani vastaukset. Kehittämisiltaan osallistui suurin osa varhaiskasvatuksen työntekijöistä, joihin kuului johtajia, lastentarhanopettajia, lastenhoitajia sekä avustajia. Arvioin paikalla olleen noin 25-30 henkilöä.

Esitin tekemäni kyselyn vastaukset kehittämisillassa kokonaisuudessaan, jonka jälkeen työntekijöillä oli mahdollisuus keskustella vapaasti esitetyistä tuloksista. Vastausten esittämisen jälkeen työntekijät jaettiin kuuteen (6) pienryhmään, jossa ryhmät kirjasiivat learning cafe -menetelmällä tuloksista heränneitä ajatuksia sekä kehittämis ehdotuksia. Learning cafe, eli oppimiskahvila on isoille ryhmille suunnattu menetelmä, jonka tärkein elementti on keskustelu. Menetelmässä suuri ryhmä jaetaan pienempiin pöytäkuntiin, joissa heille on tarjolla aihealue mistä keskustellaan. Pöydässä on myös kynä ja paperia, johon keskustelussa syntyneet ajatukset ja ideat kirjataan ylös. Ideointia toteutetaan muutama minuutti, jonka jälkeen jokainen pöytäkunta hakeutuu seuraavan pöydän ja keskusteltavan aiheen pariin. Tätä jatketaan, kunnes kaikki seurueet ovat käyneet keskustelua jokaisessa pöydässä olevasta aihealueesta. Lopuksi käydyt keskustelut käydään yhteisesti läpi, ja tilaisuuden vetäjä kokoaa ne yhteen. Learning cafe -menetelmä on oivallinen väline näkökulmien ja ideoiden luomiseen. (Tevere 2017; The world cafe 2018.) Keskusteluun annettiin aikaa 20 minuuttia. Halusin kynän ja paperin sijaan hyödyntää nykYTEKNOLOGIAA, joten ajatukset ja kehittämis ehdotukset kirjattiin Googlen Gafe -alustalle. Ryhmät valitsivat lopuksi yhden mielestään tärkeimmän ajatuksen ja yhden tärkeimmän kehittämis ehdotuksen, jotka käytiin yhteisesti läpi. Keskustelujen purkamiseen käytettiin aikaa noin kymmenen minuuttia.

6.2 Toiminnallinen osuus

Tein työntekijöiden ajatuksista koonnin (Taulukko 13), jossa on esillä ne ajatukset, jotka puhututtivat eniten. Työntekijät arvioivat, että saatujen vastausten perusteella vanhemmilla on vähäinen tieto siitä, kuinka päivähoidon arki todellisuus-

dessa pyörii ja etteivät he tiedä millaisia mahdollisuuksia heillä on varhaiskasvatukseen osallistua. Nostettiin esille ajatus, että ehkä varhaiskasvattajille päivähoiton käytänteet ja osallistumisen mahdollisuudet ovat itsestäänselvyksiä. Mahdollisuuksia osallistumiseen koettiin olevan tarjolla, mutta ne luultavasti eivät ole tarpeeksi selviä. Esimerkiksi retkiin ja muihin tapahtumiin on saanut osallistua vapaapäivällä olevat lapset vanhemman kanssa, mutta tätä kaikki vanhemmat eivät ilmeisesti tiedä. Tutustumis- ja siirtymätilanteet tuottivat runsaasti keskustelua, ja yhtenäisten käytäntöjen tärkeydestä oltiin samaa mieltä.

Taulukko 13. Millaisia ajatuksia kysely herätti työntekijöiden keskuudessa

Tarkasteltava asia	Vastaus
Työntekijöiden ajatukset	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmilla vähäinen tieto päivähoiton arjesta • Täytyy huomioida perheiden yksilöllisyys ja sen mukainen osallistumishalukkuus • Tutustumis- ja siirtymätilanteet • Mahdollisuuksia osallisuuteen on tarjolla • Pitävätkö työntekijät talon tavat itsestäänselvytenä

Tein myös työntekijöiltä saaduista kehittämissuhteuksista koonnin (Taulukko 14). Vanhempien kyselyn perusteella työntekijät arvioivat, että tutustumis- ja siirtymätilanteiden käytänteitä tulee tarkastella uudelleen. Vanhempien osallisuus arveltiin olevan haasteellista, mikäli he eivät saa tarpeeksi tietoa jo heti tutustuessa uuteen ryhmään. Hyvän yhteistyön ja osallisuuden mahdollisuudet tulisi rakentaa jo heti tutustumisesta lähtien. Työntekijät olivat yhtä mieltä siitä, että tutustumiskäytänteitä ja tiedonsaantia tulisi kehittää niin, että koko kunnassa käytänteiden samankaltaisuus toteutuisi kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti, toki talokohtaiset asiat sovittaisiin jokaisessa päiväkodissa erikseen. Tutustumisessa työntekijät painotettiin keskustelurauhaa, sillä usein tutustujan vastaanotettava työntekijä on samaan aikaan laskettu lapsiryhmään, jolloin moni asia voi jäädä keskustelematta.

Taulukko 14. Työntekijöiden kehittämis ehdotukset

Tarkasteltava asia	Vastaus
Työntekijöiden kehittämis ehdotukset	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustumis- ja siirtymiskäytänteiden uudelleentarkastelu • Tiedonsaanti kehitettävä yhtenäiseksi • Vasussa kysyä kuinka haluaa olla osallisena, antaa tietoa millä tavoin osallisuus on mahdollista • Vanhempainiltojen sisällön uusiminen • Vanhemman kutsuminen päivähoiton tiloihin hakutilanteissa seuraamaan lastaan

Työntekijät nostivat kehittämis ehdotukseksi, että tietoa osallisuuden mahdollisuuksista tulisi lisätä. Esimerkiksi varhaiskasvatuskeskustelussa vanhemmilta voisi kysyä osallisuuden halukkuutta sekä missä muodossa varhaiskasvatukseen haluaisi osallistua. Tässä yhteydessä työntekijät pohtivat myös itsestänselvyyden kysymyksiä, jotka myös taulukon 13 kyselystä heränneet ajatukset toivat esille. Osallisuuden mahdollisuudet ovat työntekijöille selviä, mutta vanhemmalle ne voivat olla vieraita. Kyselyn vastausten perusteella työntekijät tulkitivat, etteivät kaikki vanhemmat koe olevansa tervetulleita päivähoiton tiloihin, mikä aiheutti ihmetystä. Pienillä asioilla työntekijät kokivat voivan olla suuri vaikutus osallisuuteen, kuten vanhemman kutsumisella päivähoiton tiloihin. Usein vanhemman hakiessa lastaan hoitohenkilökunta pyytää lasta katsomaan kuka tuli, mutta entäpä jos vanhempi tulisikin itse katsomaan, mitä hänen lapsensa puuhaa. Näin vanhempi ja kasvattaja saisivat keskustelurauhan, vanhempi voisi seurata lapsensa toimia, kuulla ja tulla kuulluksi.

Vanhempainiltojen sisältöjen kehittäminen nostettiin kehittämisillassa myös esille. Vanhempainillat, joissa vanhemmilla on niin sanottu kuunteluoppilaan rooli ovat vanhanaikaisia, ja tilalle tulisi kehittää sisällöltään osallistavampi vanhempainilta, jossa mahdollistetaan suunnittelussa mukana oleminen. Vanhempainillassa vanhemmille voisi selkiyttää termejä mitä päiväkodeissa käytetään, kuten vasu, pienryhmät, pedagogiikka, sekä mitä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan. Termien avaamisella työntekijät arvelivat, että osallisuutta voitaisiin lisätä, sillä vanhemmalla ei välttämättä ole tietoa mitä nämä termit tarkoittavat.

Vanhempien osallisuuden nähtiin työntekijöiden keskuudessa olevan erilaista Sirkassa ja Kittilässä, sillä suurin osa vanhemmista, jotka tekevät sesonkityötä ovat pääosin Sirkassa. Talven sesongin aikana työt voivat olla hyvin kiireellistä aikaa perheille, ja työntekijöiden keskustelussa oltiin yhtä mieltä siitä, että perheet ovat yksilöllisiä, eikä kaikilla ole välttämättä aikaa tai halua osallisuuteen. Yhtenäisten yhteistyön ja osallisuuden raamien kehittäminen nähtiin olevan haasteellista. Näihin ajatuksiin ei kuitenkaan ehditty pureutua syvemmin kehittämisillassa ajan ollessa rajallinen. Kaukosen ryhmäperhepäiväkodista ja Raattaman päiväkodista ei jostain syystä ollut paikalla työntekijöitä, joten heidän mielipiteensä jäi tässä kehittämisillassa kuulematta. Perusasiat toki voitaisiin kaikesta sopia, mutta Kittilän varhaiskasvatuksessa täytyy ajatella myös kyläkohtaisesti. Kuten Kittilän vanhassa varhaiskasvatussuunnitelmassa (2012) todetaan, eteläpään ryhmäperhepäiväkodissa Alakylässä toimivat asiat eivät välttämättä toimi pohjoispään Raattaman päiväkodissa, sillä vaikka nämä kylät ovat saman kunnan alueella kyläkulttuuri niissä on erilainen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

7.1 Johtopäätökset

Gretschel (2002) määrittelee osallisuutta osallistujan näkökulmasta, eli tuntuuko ihmisestä itsestään osalliselta. Osallisuudessa merkittävää siis on ihmisen oma kokemus merkityksellisyydestä ja oman roolin tärkeydestä. (Gretschel 2002, 90-91.) Vanhempien vastauksissa oli myönteisiä kokemuksia yhteisistä järjestetyistä tapahtumista, ja yhteisöllisyyden tunteen tärkeys nostettiin esille. Tapahtumat koettiin tärkeäksi, sillä silloin vanhemmalla on mahdollisuus nähdä lasten töitä ja mahdollisuus tulla katsomaan ympäristöä, jossa lapsi viettää aikaansa. Kuten kehittämisillassa työntekijät pohtivat, pienillä asioilla voidaan luoda paljon myönteisiä tunteita, kuten silmiin katsominen tai tiloihin kutsuminen. Kuten Nivala ja Ryyänen (2013) määrittelivät osallisuutta vastakäsitteiden avulla, tulkitseen tässä opinnäytetyössä saaduissa vastauksissa, että vanhemmat kokivat yhteisöllisyyden tunteen osallisuudeksi. Mikäli yhteisöllisyyden mainittiin puuttuvan, puuttui myös osallisuus.

Valtakunnallinen ja paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma ovat niitä perusteita, jotka määrittelevät vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä ja vanhempien osallisuutta. Kun hain vastausta tutkimuskysymyksiini, millaisena vanhemmat kokevat osallisuutensa ja yhteistyön lapsensa varhaiskasvatuksessa, ja kuinka näitä voisi kehittää, minulle jäi vastausten perusteella ajatus, että on palattava perusrakenteiden äärelle. Gretshelin (2002) mukaan osallisuus on tunneperäistä, vuorovaikutuksellista toimintaa ja vanhemmat toivat vastauksissa esille kokemuksensa eri vuorovaikutustilanteista, kuten päivähoiton aloitus ja lapsen ryhmästä toiseen siirtyminen. Päivähoidon aloitus- ja siirtymäkäytänteisiin toivottiin vanhempien puolesta yhtenäistä linjaa. Vanhempien vastausten perusteella tutustumisessa käytänteet ovat toisen lapsen kohdalla olleet erilaisia, eivätkä vanhemmat kokeneet saaneensa riittävän pitkää tutustumisaikaa päiväkotiin lapsensa kanssa. Siirtymätilanteista vanhemmat kokivat, etteivät he saa lapsen siirtymästä riittävän ajoissa tietoa ja he kaipasivat myös näissä tilanteissa siirtymäkeskustelua hoitajien kanssa ja myös vanhemman tutustumista uuteen ryhmään. Vanhemmat mainitsivat siirtymätilanteiden kehittämiseksi ajatuksen tutun työntekijän siirtymisen lapsiryhmän mukana, minkä tulkituin mahdollisesti lieventävän työn-

tekijöiden vaihtuvuudesta aiheutuvaa harmia. Vaikka Kittilän varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu, kuinka tutustumis- ja siirtymätilanteet Kittilässä järjestetään, ne eivät jostain syystä toteudu kuten kirjattu. Pohdin, mistä voisi johtua, etteivät Kittilän kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet päivähoiton aloitus- ja siirtymäkäytänteistä ole toteutuneet. Tarkastellessani vanhempien vastauksia kiinnitin huomioni myös esille nostettuun kokemukseen päivähoiton henkilöstön vaihtuvuudesta. Varhaiskasvatuksen työntekijöissä on vaihtuvuutta alueen kausiluonteisuuden vuoksi, etenkin Sirkassa, jossa täytyy esimerkiksi palkata tulevalle keväälle 2019 kolme kausityöntekijää varhaiskasvatukseen (Junntila-Vitikka 2018). Tähän liittyen kehittämisillassa mainittiin sivulauseessa uusien työntekijöiden perehdyttämisen tärkeydestä. Hyvällä perehdytyksellä lyhytaikaisetkin sijaiset saavat riittävät tiedot työpaikan toimintatavoista ja kulttuurista (Tehy, s.a). Asiaan ei kuitenkaan ehditty pureutua kehittämisillassa syvemmin, mutta näkisin, että näiden asioiden välillä voisi olla yhteys.

Kyselyssä vanhemmat toivat esille myös, että päiväkodin tapahtumista olisi hyvällä tavalla hyvissä ajoin tieto, jotta niihin on mahdollista valmistautua ja järjestää aikaa osallistua niihin. Vanhemmat toivoivat päivähoiton järjestävän sellaisia tapahtumia, joissa yhteinen tekeminen ja toisiin vanhempiin tutustuminen mahdollistuisi. Osallistuminen koettiin vanhempien puolesta haasteelliseksi työn tuomien kiireiden vuoksi, mistä johtuen ehdotettiin, että lapsi voisi osallistua vapaapäivällään päivähoiton tapahtumiin vanhemman kanssa. Kuten Kittilän kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa (2012) mainitaan, matkailu- ja kaivosala ovat lisänneet Kittilän väestönkasvua tuoden uusia kuntalaisia, mikä näyttäytyy myös lisääntyvinä neuvola- ja päivähoitopalveluiden tarpeina, sillä perheillä ei välttämättä ole paikkakunnalla lainkaan tukiverkostoa. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma (2016) mainitsee, että huoltajien verkostoituminen tukee varhaiskasvattajien työtä ja edistää yhteisöllisyyttä. Sosiaaliset verkostot toimivat niin yksilölle kuin yhteisöllekin voimavarana, tarjoten esimerkiksi henkistä tai materiaalista tukea, ryhmään kuulumisen tunnetta tai kumppanuutta ja niistä voi olla apua elämän hankalissa tilanteissa (Rantanen 2007, 3). Vanhemmat toivoivat vastauksissa esille ajatuksia, joissa pohdittiin, että yhteisöllisyyteen on aiemmin panostettu enemmän. Työntekijöiden kehittämisillassa oltiin yhtä mieltä siitä, että päivähoiton tapahtumista tulisi ilmoittaa aikaisemmin, jotta vanhemmat voisivat jär-

jestää aikaa valmistautua niihin. Asiaa ei kuitenkaan ehditty pohtia Kittilän varhaiskasvatuksen erityislaatuisuuden näkökulmasta, millainen merkitys tukiverkostojen luomisella olisi etenkin niille perheille, joilla ei ole paikkakunnalla lainkaan tukiverkostoa. Kittilän kunnan varhaiskasvatuksessa tämä tulisi huomioida, sillä joillekin perheille osallisuuden kokemus lapsensa varhaiskasvatukseen voisi olla merkittävä tunne ja mahdollisuus muodostaa tukiverkkoja.

Vanhemmilta saaduista vastauksissa sekä työntekijöiden pohdinnoissa korostui tiedonsaannin tärkeys. Kuten Alasuutari (2010) toteaa, päivähoidossa käytettävät termit ovat työntekijöille selkeitä, mutta vanhemmalle ne voivat olla vieraita ja niiden ymmärtämättömyys voi tuntua vanhemmasta epäselvältä. Osallisuuden mahdollistamiseksi myös vanhemmille tulisi selkiyttää, mitä näillä tarkoitetaan, mistä varhaiskasvatuksen suunnitelmat ovat lähtöisin ja kuinka suunnitellaan. Osallisuuden mahdollisuudet eivät olleet vanhempien vastausten perusteella heille selkeitä ja vastauksissa oli havaittavissa epävarmuutta mihin vanhemmat voivat vaikuttaa ja osallistua lapsensa varhaiskasvatuksessa. Vanhemmat olivat pääosin halukkaita ja kiinnostuneita tietämään enemmän varhaiskasvatuksen sisällöstä. Reedyn ja McGrathin (2010) mukaan kasvattajien tulisi tarkastella työsään vuorovaikutuksen prosessia, kuten kuinka tietoa siirretään tai tuotetaan ja kuinka se tulee vastaanotetuksi ja hyväksytyksi. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) mainitaan, että varhaiskasvatuksen toiminta ja tavoitteet tulee kertoa myös huoltajalle. Kuten osa vanhemmista kyselyssä totesi, he eivät tiedä suunnitelmista mitään. Vanhempainiltojen sisältöä päätettiin työntekijöiden kehittämisillassa kehittää uudella tavalla osallistavammiksi, ja koska perheet ovat erilaisia, heiltä kysytään missä muodossa he haluaisivat varhaiskasvatukseen osallistua. Kehittämisillassa päätettiin myös, että mikäli vanhemmilla ei ole tietoa osallistumisen mahdollisuuksista, niistä tulee kertoa. Kuten Nivala ja Ryyänen (2013) toteavat, asianosaisten tulisi saada riittävästi tietoa ja asiasisältöä, jotta osallisuus mahdollistuisi. Työntekijät pohtivat kehittämisillassa, että pidämme varhaiskasvatusta ja sen sisällä käytettäviä termejä luultavasti itsestäänselvytenä.

Kehittämiskohteita huomattiin olevan useampia, jotta vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa voitaisiin parantaa. Vanhempien osallisuuden lisäämisessä on kehitettävää ja kuten Kittilän viransijaisena toimiva varhaiskasvatuspäällikkö kehittämisillassa totesi, on lähdettävä kehittämään pieni pala kerrallaan.

Esitän, että tämä opinnäytetyö julkaistaisiin Kittilän kunnan varhaiskasvatuksen nettisivulla, jotta vanhemmat voisivat tutustua siihen ja kehittämistyöhön vanhempien osallisuudesta ja yhteistyöstä olisi helppo palata.

7.2 Pohdinta

Tämän työelämän kehittämistehtävän tarkoituksena oli selvittää, millaisena vanhemmat kokevat tämänhetkisen yhteistyön ja osallisuutensa varhaiskasvatuksessa, sekä saada suuntaviivoja vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön ja osallisuuden kehittämiseksi. Yhteistyön ja osallisuuden kehittämis ehdotukset kuultiin ensin vanhemmilta, minkä jälkeen ne tuotiin työntekijöiden tietoon. Asetelma oli mielestäni hyvä, sillä työntekijät ja johtajat eivät välttämättä itse havaitse toiminnassa piileviä ongelmakohtia (Korgstrup 2004, 8). Kun vanhempia kuultiin ensin kokemusasiantuntijoina ja he toivat ilmi oman näkökantansa yhteistyöhön ja osallisuuteen, se edesauttoi mielestäni pohtimaan varhaiskasvatusta vanhempien näkökulmasta.

Olen tyytyväinen vanhemmilta saatujen vastausten monipuolisuuteen, vaikka kyselyn vastausprosentti jäi melko alhaiseksi. Tässä kehittämistehtävässä jää selvittämättä ajanpuutteen vuoksi, miksi vastauksia tuli niin vähän. Webropol-kyselyn lähettäminen oli minulle tämän tehtävän myötä ensimmäinen, jonka olen koskaan tehnyt, ja ensimmäinen lähettäminen meni niin sanotusti sähläämiseksi, kun en huomannut vaihtaa Webropol-ohjelman automaattista sähköpostiotsikkoa. Otsikosta johtuen eräs vanhempi, joka tiesi minun tekevän opinnäytetyötä lähetti minulle Facebook messengerin kautta viestin, ettei hän aluksi aukaissut viestiä sillä luuli sen olevan virus. Korjasin tilanteen ja lähetin muistutusviestin erilaisella otsikolla, jonka jälkeen vastauksia tuli enemmän. Otsikon muuttaminen ja kahden muistutusviestin lähettäminen eivät silti tuonut merkittävästi lisää vastauksia. Kyselyn lähettämisen ajankohta oli sesonkiluonteisella paikkakunnalla kiireistä aikaa, mikä voi olla yhtenä syynä vastausten vähäisyyteen.

Vastaukset olivat kuitenkin mielestäni hyvin moniulotteisia ja avoimet kysymykset antoivat mahdollisuuden tuoda ajatukset julki ilman valmiita vastausvaihtoehtoja. Uskon, että saimme Kittilän varhaiskasvatukseen arvokasta tietoa, kuinka lähteä kehittämään vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä sekä vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Hetkittäin koin aiheen olevan erittäin haasteellinen ja pohdin, kuinka suuren palasen olen haukannut lähtiessäni tekemään tällaista

kehittämistehtävää. Kuitenkin näin jälkikäteen, olen oman oppimiseni kannalta tyytyväinen kaikkeen, myös kokemuksi haasteisiin, sillä niistä oppii mielestäni parhaiten.

Oma oppimiseni kehittyi koko työn ajan minkä vuoksi mietin näin jälkikäteen, että ehkäpä työni olisi ollut hieman erilainen, jos olisin lähtenyt näillä tiedoilla ja taidoilla mitä minulla tässä lopussa on tätä työtä kirjoittamaan. Kehittämisltaan käytetty aika oli mielestäni suhteellisen lyhyt (kaksi tuntia) siihen nähden, että aihetta purettaisiin perusteellisesti, samoin kuten aika koko kehittämistehtävän tekemiselle (yksi vuosi). Kehittäminen omassa työssäni jatkuu ja uskon, että tähän teemaan palataan Kittilän varhaiskasvatuksessa, vaikka tämä kehittämistehtävä saakin loppusanansa.

LÄHTEET

- Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Alasuutari, M. 2010. Suunniteltu lapsuus. Tampere: Vastapaino
- Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus 2017. Lappi työllisyyskatsaus heinäkuu 2017. Viitattu 17.2.2018. http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/21630907/lapely_Heinakuu_2017.pdf/385479ec-dc91-4c16-b50c-4990504a0f33
- Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus 2017. Lappi työllisyyskatsaus maaliskuu 2017. Viitattu 17.2.2018. www.ely-keskus.fi/documents/10191/21630907/lapely_Maaliskuu_2017.pdf/b9de4004-8ab5-4a73-ab5f-0781d4ef14fd
- Eriksson, P. & Koistinen, K. 2005. Monenlainen Tapaustutkimus. Kuluttajatutkimuksen julkaisuja 2005:4.
- Gretschel, A. 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä – Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin. Jyväskylän yliopisto, Studies in Sport, Physical Education and Health, 85. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hill, D. & Davis, J. & Prout, A. & Tisdall, K. 2004. Moving the participation agenda forward. Children & society Vol. 18. 77-96.
- Holopainen, M., Tenhunen, L. & Vuorinen, P. 2004. Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS. Hamina: Oy Kotkan Kirjapaino Ab.
- Hoover-Dempsey, K. & Sandler, H. 2007. Parents' motivations for involvement in children's education; An empirical test of a theoretical model of parental involvement. Journal of educational psychology. Vol 99, No. 3.
- Junttila- Vitikka, P. 2018. Vs. varhaiskasvatuspäällikön tiedonanto 28.9.2018.
- Kalliola, S. 2009. Learning along with participatory action research – A Finnish perspective. Viitattu 6.1.2018. <http://tampub.uta.fi/handle/10024/67994>
- Kittilän kunta 2012. Kittilän varhaiskasvatussuunnitelma 2012. Viitattu 1.10.2017 http://www.kittila.fi/sites/default/files/asiakirjat/Koulutus_ja_opeus/Paivahoito_ja_varhaiskasvatus/Varhaiskasvatussuunnitelma/vasu_08.pdf
- Kittilän kunta 2017. Viitattu 1.10.2017 www.kittila.fi
- Kittilän kunta 2017. Kittilän varhaiskasvatussuunnitelma 2017. Viitattu 1.10.2017. http://www.kittila.fi/sites/default/files/asiakirjat/Koulutus_ja_opeus/Paivahoito_ja_varhaiskasvatus/Varhaiskasvatussuunnitelma/kittilan_kunnan_varhaiskasvatussuunnitelma_2017.pdf
- Kittilän kunta. Lasten ja nuorten hyvinvointi suunnitelma. 2012-2016.

- Kittilän kunta 2018. Varhaiskasvatuksen suunnittelu. Viitattu 5.11.2018.
<http://www.kittila.fi/varhaiskasvatuksen-suunnittelu>
- Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa A-R., & Rausku-Puttonen H. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino
- Karila, K. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus – Tilannekatsaus toukokuu 2016. Opetushallituksen raportteja ja selvityksiä 2016:6.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kekkonen, M. 2009. Vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Teoksessa Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. & Ahlström, S. (Toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Yliopiston kirjapaino.
- Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. THL Tutkimus 72/2012. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy
- Kokopäivähoidossa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa olleet lapset 31.12, kunnan kustantamat palvelut. Sotkanet. Viitattu 13.2.2018. <https://www.sotkanet.fi/sotkanet/fi/kaavio?indicator=sy52BgA=&region=szayAAA=&year=sy6rtM7U0zUEAA==&gender=t&t=line>
- Koululautakunta pöytäkirja §104, 2018. Tilat Sirkan alueen varhaiskasvatukseen. Viitattu 3.3.2018. <http://dynasty.kittila.fi/cgi/DRE-QUEST.PHP?page=meetingitem&id=20171532-3>
- Koululautakunta pöytäkirja §111, 2018. Varhaiskasvatuksen tilat/Tassula. Viitattu 17.2.2018. <http://dynasty.kittila.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20181549-6>
- Koululautakunta pöytäkirja §112, 2018. Kittilän varhaiskasvatuksen tilastointi/nykytilan kartoitus. Viitattu 17.2.2018. <http://dynasty.kittila.fi/cgi/DRE-QUEST.PHP?page=meetingitem&id=20181549-7>
- Koululautakunta pöytäkirja §188, 2018. Sirkan päiväkodin tilat ja paloilmoinjärjestelmän hankinta. Viitattu 28.9.2018. <http://dynasty.kittila.fi/cgi/DRE-QUEST.PHP?page=meetingitem&id=20181659-2>
- Korgstrup, H. 2004. Asiakaslähtöinen arviointi – Bikva- malli. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES
- Knopf, H. & Swick, K. 2007. How parents feel about their child's teacher/school: Implications for early childhood professionals. Early childhood education journal. Vol 42, No. 4.
- Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Helsinki: Kariston Kirjapaino OY
- Laine, M., Bamberg, J., Jokinen, P. (Toim.). 2007. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

- Leemann, L., Kuusio, H. & Hämäläinen, R.-M. 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 23.2.2018. https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/4bc56a65-8eb2-41c3-87b8-0cd963a2c600
- Lehtikangas, S. 2004. Arviointi varhaiskasvatuksen asiantuntijuuden kehittäjänä. Teoksessa Kupila, P. (Toim.) Arvioidaan yhdessä – Näkökulmia varhaiskasvatuksen arviointiin. Helsinki: Tammi.
- Lehto, M. & Koponen, T. & Lipsanen, J. & Valkama, U. & Kristeri, I. (Toim.) 1999. Näe minut – Vanhemmuus ja lapsen kohtaaminen. Helsinki: Karasana
- Metsämuuronen, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 3. painos. Helsinki: International Methelp Ky.
- Metsärinta, E. 2018. Sirkan päiväkodin johtajan tiedoksianto 28.9.2018.
- Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2010. Lapselle hyvä päivä tänään – Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. 3. Painos. Saarijärven Offset OY: Pedatieto
- Mäkelä, K. & Holmila, M. & Kortteinen, M. & Strandell, H. 2005. Stakes, laadullisen sosiaalitutkimuksen eettiset kysymykset. Viitattu 14.1.2018. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75146/Tp4-2005.pdf>
- Nivala, E. & Rynänen, S. 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Sosiaalipedagogiikan aikakauskirja, vuosikirja 2013, vol. 14.
- Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Viitattu 3.12.2017 http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf
- Oranen, M. 2008. Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämässä. Helsinki; Ensi- ja turvakotien liitto ry. Viitattu 30.1.2018 <http://ensijaturvakotienliitto-fi.directo.fi/@Bin/1911491/mit%C3%A4%20mielt%C3%A4!%20raporttiCS3.pdf>
- Osallisuus käsitteenä ja kasvatustilafilosofiana 2018. Youtube- videoluento. Elina Kataja & Opetushallitus.
- Peltola, T. 2007. Empirian ja teorian vuoropuhelu. Teoksessa Laine, M., Bamberg, J., Jokinen, P. (Toim.). 2007. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudemus Helsinki University Press.
- Rantala, A. 2002. Perhekeskeisyys – Puhetta vai todellisuutta? Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto
- Ratcliff, N. 2008. Family involment in early childhood education. Teoksessa Wiseman, D. (Toim.) The american family. Conway: Coastal Carolina University.

- Rantanen, P. 2007. Sosiaaliset verkostot sosiaalisen pääoman lähteinä Suomessa ja Etelä- Afrikassa. Tampereen yliopisto: Sosiaalipolitiikan pro gradu-tutkielma.
- Rautiainen, M. 2001, Vanhemmuuden roolikartta – Syvennä ja sovela. 1. painos. Helsinki: Hakapaino OY
- Reedy, C. K & McGrath, W. H 2010. Can you hear me now? Staff-parent communication in child care centres. *Early Child Development and Care* 3.
- Roberts, W. 2017. Trust, empathy and time; Relationship building with families experiencing vulnerability and disadvantage in early childhood education and care services. *Australasian journal of early childhood*. Vol. 42, No. 4. Monash University.
- Sihvola, S. 2006. Hoivan voima. Teoksessa Hermanson, E. & Martsola, R. (Toim.) *Aikuinen vanhemmuus, katoavan kasvatuksen jäljillä*. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy
- STM 2000. Early childhood education and care policy in Finland. Helsinki: Ministry of social affairs and health
- Tehy, s.a. Perehdytys. Viitattu 13.10.2018. <https://www.tehy.fi/fi/apua/tyosuhteen-alkaminen/perehdytys>
- Tevere 2017. Oppimiskahvila (Learning cafe, business arena Oy). Viitattu 4.3.2018. <https://tevere.fi/menetelmat/oppimiskahvila-learning-cafe-business-arena-oy/>
- The world cafe 2018. World cafe method. Viitattu 4.3.2018. <http://www.theworld-cafe.com/key-concepts-resources/world-cafe-method/>
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen Yliopistopaino OY.
- Turja, L. 2012. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (Toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. 2. Painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 14.1.2018. <http://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanta>
- Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36. Viitattu 18.11.2017 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>
- Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. s.l. Oy Finn Lectura Ab.
- Yin, R. 2003. *Case study research, design and methods*. Third edition. United states of america; SAGE Publications.

LIITTEET

- Liite 1. Webropol- kysely vanhemmille
- Liite 2. Saatekirje vanhemmille
- Liite 3. Saatekirje työntekijöille

Liite 1. Wepropol- kysely vanhemmille

Osallisuuskysely

On tärkeää saada kuulla teiltä, vanhemmilta kokemusperäistä tietoa, jotta varhaiskasvatuksen laatua ja vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä voidaan arvioida ja kehittää.

Seuraavat kysymykset koskevat vastaajien taustatietoja.

1. Vastaako kyselyyn

- Isä
- Äiti
- Molemmat yhdessä
- Muu kasvattaja

2. Montako lasta teillä on tällä hetkellä päivähoidossa?

- Yksi
- Kaksi
- Kolme
- Neljä
- Viisi
- Enemmän

3. Millaisessa päivähoidossa lapsenne on?

- Päivähoito
- Vuorohoito
- Ryhmis tai perhepäivähoito
- Esiopetus
- Esiopetus + päivähoito
- Esiopetus + vuorohoito

Seuraavat kysymykset koskevat yhteistyötä kodin ja päivähoiton välillä.

4. Kun lapsenne aloittaa päivähoiton, kuinka se on järjestetty?

Arvioikaa seuraavia väittämiä.

	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Jos- kus	Ei koskaan
Kaikki työntekijät esittelevät itsensä	☐	☐	☐	☐	☐
Saan suullisen tiedon ryhmän arjesta ja päivärytmistä	☐	☐	☐	☐	☐
Saan kirjallisen tiedon ryhmän arjesta ja päivärytmistä	☐	☐	☐	☐	☐
Ennen varsinaisen hoidon alkamista sovi- taan aloituskeskustelu ja tutustumiskäyn- nit	☐	☐	☐	☐	☐
Aloituskeskustelussa sovimme lapseni kasvatustavoista	☐	☐	☐	☐	☐
Päivähoitossa ollaan kiinnostuneita lap- seni kotitavoista ja rutiineista	☐	☐	☐	☐	☐
Aika tutustumiselle on riittävä	☐	☐	☐	☐	☐

5. Millä muulla tavoin yhteistyö voisi toimia, kun lapsenne aloittaa päivähoiton?

---

6. Miten koette kodin ja päivähoidon välisen nykyisen yhteistyön toimivan? Arvioikaa seuraavia väittämiä.

	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Joskus	Ei koskaan
Työntekijät ovat helposti lähestyttäviä	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien kasvatustapoja kuunnellaan ja ne otetaan huomioon päivähoidon arjessa	☐	☐	☐	☐	☐
Päivähoidosta saatuja neuvoja hyödynnetään kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Kotoa saatuja neuvoja hyödynnetään päivähoidossa	☐	☐	☐	☐	☐
Päivähoidossa ollaan kiinnostuneita siitä, mitä lapselleni kuuluu myös kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Päivittäisten keskustelujen ilmapiiri on asiallinen	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen kasvuun liittyvät sovitut asiat kodin ja päivähoidon välillä pitävät kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Lapsen kasvuun liittyvät sovitut asiat kodin ja päivähoidon välillä pitävät päivähoidossa	☐	☐	☐	☐	☐

7. Koetteko nykyisen yhteistyön kodin ja päivähoidon välillä lisäävän haluanne osallistua lapsenne päivähoidon arkeen?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Seuraavat kysymykset koskevat kokemianne mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lapsenne päivähoidon arjen suunnitteluun ja toteutukseen.

8. Millaiseksi koette tämänhetkiset mahdollisuutenne vaikuttaa päivähoidon arkeen?

- Voin vaikuttaa ja osallistua jos itse haluan
- Minulla ei ole tietoa, millä tavoin voisin vaikuttaa
- Vaikuttamismahdollisuudet ovat vähäiset

9. Kuinka osallistutte tällä hetkellä lapsenne päivähoidon arkeen?

Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Voin jäädä hetkeksi seuraamaan lapseni puuhia päivähoitossa
- Osallistun vanhempainiltoihin
- Osallistun lasten retkiin
- Osallistun päivähoitossa järjestettäviin tapahtumiin
- Kerron työntekijöille, millaisista puuhista lapseni pitää
- Kerron työntekijöille, millaisia asioita haluaisin lapseni harjoittelevan
- Osallistun retkien ja tapahtumien suunnitteluun
- Kerron ajatuksia ja ideoita, jos minulta niitä pyydetään
- En osallistu

10. Millaiset kokemukset teillä on jäänyt osallistumisesta?

---

11. Millä tavoin voitte vaikuttaa lapsenne varhaiskasvatuskeskusteluihin?
Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Voin valita keskustelun ajankohdan
- Voin valita, ketkä keskusteluun osallistuvat
- Voin valita, missä keskustelu käydään
- Voin valita, haluanko käydä keskustelua
- Voin valita, mistä lapseni asioista haluan keskustella
- En voi vaikuttaa

12. Haluatteko vaikuttaa ja osallistua päivähoiton arjen suunnitteluun?

- Kyllä
- Ei

13. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei, miksi ette halua osallistua?

---

14. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, millä tavoin haluaisitte osallistua?

Seuraavat kysymykset koskevat tiedonvaihtoa.

15. Kun tuotte lapsenne päivähoidon

	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Joskus	Ei koskaan
Työntekijä tulee vastaanottamaan minut ja lapseni	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän, mitä sinä päivänä päivähoidossa tapahtuu	☐	☐	☐	☐	☐
Jos en tiedä tulevan päivän tapahtumista, saan niistä tuontitilanteessa tietoa	☐	☐	☐	☐	☐
Kerron työntekijälle, kuinka lapseni aamu on sujunut	☐	☐	☐	☐	☐

16. Kun haette lapsenne hoidosta

	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Joskus	Ei koskaan
Työntekijä tulee vastaanottamaan minut	☐	☐	☐	☐	☐
Saan riittävästi tietoa siitä, kuinka lapseni päivä on sujunut	☐	☐	☐	☐	☐
Minua muistutetaan seuraavien päivien tapahtumista	☐	☐	☐	☐	☐
Aika keskusteluun lapsen päivästä on riittävä	☐	☐	☐	☐	☐

17. Millä tavoin saatte tietoa päivähoidon arjesta ja tapahtumista?

Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Suullisesti
- Sähköpostilla
- Daisyn välityksellä
- Tekstiviestillä

En saa tietoa

18. Miten haluaisitte päivähoidosta tulevien tiedotusten saapuvan?

- Tiedote kerran kuussa päiväkodin toiminnasta Daisyyn
- Tiedote kerran viikossa päiväkodin toiminnasta Daisyyn
- Sähköpostitse
- Ilmoitus tekstiviestillä
- Haluaisin tiedotteet paperisena
- Ryhmän oma whatsapp-ryhmä
- Ryhmän oma salainen facebook ryhmä

19. Onko teillä jotain muuta ajatusta, millä tavoin tiedonvaihto voisi tapahtua?

---

20. Koetteko nykyisellä tavalla toimivan tiedonvaihdon kodin ja päivähoiton välillä helpottavan mahdollisuuksianne osallistua päivähoiton arkeen?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

21. Onko lapsenne koskaan siirtynyt ryhmästä toiseen? Siirrytte kysymyksissä vastauksenne perusteella.

- Kyllä
- Ei

22. Kun lapsenne on siirtynyt ryhmästä toiseen, kuinka se on järjestetty? Arvioikaa seuraavia väittämiä.

	Aina	Lähes aina	En osaa sanoa	Joskus	Ei koskaan
Tulevan ryhmän työntekijät esittelevät itsensä	☐	☐	☐	☐	☐
Saan suullisen tiedon tulevan ryhmän arjesta	☐	☐	☐	☐	☐
Saan kirjallisen tiedon tulevan ryhmän arjesta	☐	☐	☐	☐	☐
Ennen lapseni siirtymistä sovitaan aloituskeskustelu tulevan ryhmän työntekijän kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Lapseni käy tutustumassa tulevaan ryhmään	☐	☐	☐	☐	☐
Aika uuteen ryhmään tutustumiselle on riittävä	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto lapseni tavoista ja rutiineista siirtyy vanhasta ryhmästä uuteen ryhmään	☐	☐	☐	☐	☐

23. Onko teillä jotakin ajatusta, millä tavoin lapsenne siirtyminen ryhmästä toiseen voisi olla järjestetty?

24.

Kiitos kun vastasit kyselyyn! Jos sinulla on herännyt muita ajatuksia koskien osallistumistasi päivähoidon arkeen, voit kirjata ne tähän.

Liite 2. Saatekirje vanhemmille

Hyvät vanhemmat!

Opiskelen sosionomi ylempi AMK- tutkintoa Lapin ammattikorkeakoulussa, sekä työskentelen lastentarhanopettajana Sirkan vuorohoidossa. Pyydän teitä osallistumaan kyselyyn koskien opinnäytetyötäni, jonka teen Kittilän kunnan varhaiskasvatukselle.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kerätä informaatiota teidän, vanhempien näkemyksistä ja kokemuksista osallistumisestanne lastenne varhaiskasvatukseen. Osallistumisella tarkoitan tässä yhteydessä kasvatusyhteistyötä kodin ja päivähoidon välillä, keskustelua ja tiedonvaihtoa lapsen asioista, sekä vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia lapsenne päivähoidon arjen suunnitteluun. Vanhempien osallisuus on keskeinen osa varhaiskasvatuksen tavoitetta, ja kyselyyn vastaamalla osallistutte varhaiskasvatuksen kehittämiseen.

Käsittelen vastauksenne luottamuksellisesti ja nimettöminä, ja kerään aineiston ainoastaan tähän opinnäytetyöhön käytettäväksi.

Saatte linkin vastauslomakkeeseen sähköpostitse, jonka lähetän teille 03.05.2018. Vastaamiseen menee noin 15 minuuttia, ja vastausaikaa on 10.05.2018 asti.

Opinnäytetyöni valmistuu vuoden 2018 lopussa. Voitte tarkastella valmista opinnäytetyötäni Theseus-tietokannassa, josta lähetän teille linkin sähköpostiinne opinnäytetyöni valmistuttua.

Opinnäytetyötä koskeviin kysymyksiin vastaa Kati Hakala sähköpostitse (kati.hakala@edu.lapinamk.fi)

Ystävällisin terveisin;

Opiskelija Kati Hakala

Liite 3. Saatekirje työntekijöille

Hyvät Kittilän varhaiskasvatuksen työntekijät!

Opiskelen sosionomi ylempi AMK- tutkintoa Lapin ammattikorkeakoulussa, sekä työskentelen lastentarhanopettajana Sirkan vuorohoidossa. Teen opinnäytetyöni Kittilän varhaiskasvatukselle.

Opinnäytetyöni aiheena on vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa. Kerään vanhemmilta webropol- kyselyllä tietoa heidän tämänhetkisistä näkemyksistään ja kokemuksistaan osallistumisesta lapsensa varhaiskasvatukseen. Käsittelem saadut vastaukset kesän aikana.

Tarkoitukseni on järjestää syksyllä 2018 varhaiskasvatuksen työntekijöille kehittämispäivä, jossa tuon esille vanhemmille lähetetyn kyselyn tuloksia. Tarkoituksena on tarkastella aihetta yhdessä, sekä pohtia mahdollisia kehittämiskohteita vanhempien osallisuuteen liittyen learning cafe- menetelmällä. Menetelmä on tuttu esimerkiksi viime syksyn lauantain treffipäivältä.

Käsittelen vastaukset luottamuksellisesti, ja kerään aineiston ainoastaan tähän opinnäytetyöhön käytettäväksi.

Opinnäytetyöni valmistuu vuoden 2018 lopussa. Voitte tarkastella opinnäytetyötäni Theseus-tietokannassa, josta lähetän jokaiselle yksikölle linkin opinnäytetyöni valmistuttua.

Opinnäytetyötä koskeviin kysymyksiin vastaa Kati Hakala sähköpostitse (kati.hakala@edu.lapinamk.fi)

Ystävällisin terveisin;

Opiskelija Kati Hakala